

Департамент освіти і науки
Київської обласної державної адміністрації
Комунальний навчальний заклад
Київської обласної ради
«Київський обласний інститут післядипломної освіти
педагогічних кадрів»

*ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ
ЗБІРНИК*

3-4(233-234)/2020

БЕРЕЗЕНЬ-КВІТЕНЬ

Інформаційно-методичний збірник : спеціалізоване педагогічне видання департаменту освіти і науки Київської обласної державної адміністрації та Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів». 2020. № 3-4 (233-234). 88 с.

Передплатний індекс – 02136

Реєстраційне свідоцтво КІ № 424 від 20.12.1999 р.

Матеріали випуску представлено у розділі «Створення інформаційно-освітнього середовища системи освіти регіону», в якому уміщено перелік документів і матеріалів з питань функціонування закладів освіти в умовах карантину і дистанційного навчання, методичні рекомендації: щодо організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання, організації управлінської діяльності керівників закладів загальної середньої освіти в умовах карантину, особливостей навчання учнів початкових класів в умовах дистанційного навчання.

Запроновано методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу з мистецьких, гуманітарних та суспільних предметів в основній та старшій школі в умовах дистанційного навчання (української мови і літератури, предмета «Зарубіжна література», англійської мови, російської мови, суспільствознавчих предметів, освітньої галузі «Мистецтво»), а також методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу з природничих предметів, технологій, освітньої галузі «Здоров'я і фізична культура» в основній та старшій школі в умовах дистанційного навчання (природознавства, хімії, географії, трудового навчання (технологій), предмета «Захист Вітчизни»), організації рухової активності учнів у домашніх умовах).

Підготовлено методичні рекомендації щодо організації навчання учнів з особливими освітніми потребами на період тимчасового призупинення освітнього процесу.

Департамент освіти і науки
Київської обласної державної адміністрації, 2020
© Комунальний навчальний заклад
Київської обласної ради
«Київський обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних кадрів», 2020

ІНФОРМАЦІЙНО–МЕТОДИЧНИЙ ЗБІРНИК № 3-4/(233-234)

РОЗДІЛ І. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ	5
1.1. <i>Матушевська О. В.</i> Перелік документів і матеріалів з питань функціонування закладів освіти в умовах карантину і дистанційного навчання.....	5
1.2. <i>Часнікова О.В., Борбіт А.В., Федорчук В.А., Мазуркевич І.В.</i> Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання.....	9
1.3. <i>Сушко С. О., Маніленко І. В., Бондаренко Л. А.</i> Методичні рекомендації щодо організації управлінської діяльності керівників закладів загальної середньої освіти в умовах карантину.....	13
1.4. <i>Ткаченко Л.П., Романюк О.В., Ткаченко А.О., Дишлева І.М.</i> Методичні рекомендації щодо особливостей навчання учнів початкових класів в умовах дистанційного навчання.....	20
1.5. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу з мистецьких, гуманітарних та суспільних предметів в основній та старшій школі в умовах дистанційного навчання.....	27
1.5.1. <i>Поліщук О. М.</i> Організація навчання учнів з української мови і літератури.....	27
1.5.2. <i>Химера Н.В.</i> Організація освітнього процесу із предмета «Зарубіжна література».....	30
1.5.3. <i>Крупа А. В.</i> Організація навчання учнів з англійської мови.....	33
1.5.4. <i>Кірнасовська Р.В.</i> Організація навчання учнів російської мови..	36
1.5.5. <i>Гребенчук Т. О.</i> Організація дистанційного навчання суспільствознавчих предметів.....	37
1.5.6. <i>Ковальова С. В., Логімахова О. А.</i> Організація дистанційного навчання учнів освітньої галузі «Мистецтво».....	39
1.6. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу з природничих предметів, технологій, освітньої галузі «Здоров'я і фізична культура» в основній та старшій школі в умовах дистанційного навчання.....	43
1.6.1. <i>Довгань А.І.</i> Організація дистанційного навчання учнів природознавству. 5 клас.....	43
1.6.2. <i>Бобкова О.С.</i> Організація дистанційного навчання учнів хімії...	45
1.6.3. <i>Довгань А. І., Сovenко В. В., Гудима В. М.</i> Організація дистанційного навчання учнів географії.....	49
1.6.4. <i>Сацюк О. І.</i> Рекомендації щодо уцілення програмового матеріалу з трудового навчання (технологій) у закладах загаль-	

ЗМІСТ

ної середньої освіти	53
1.6.5. <i>Гаврилюк Г.М.</i> Методичні рекомендації щодо організації, проведення й оцінювання навчальних предметів технологічного циклу в умовах карантину.....	55
1.6.6. <i>Качуровський В. С.</i> Перелік інтернет-ресурсів для використання в освітньому процесі з предмета «Захист Вітчизни» в умовах дистанційного навчання.....	68
1.6.7. <i>Качуровський В. С.</i> Організація рухової активності учнів у домашніх умовах.....	69
1.7. <i>Луценко Т.М., Дерій О.В., Слободяник Г.І.</i> Методичні рекомендації щодо організації навчання учнів з особливими освітніми потребами на період тимчасового призупинення освітнього процесу.....	77

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

1.1. Перелік документів і матеріалів з питань функціонування закладів освіти в умовах карантину і дистанційного навчання

Олена Матушевська,

*методист відділу музейної освіти та бібліотечної справи,
викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту
освіти КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних кадрів»*

Пропонуємо перелік документів і матеріалів з питань функціонування закладів освіти в умовах карантину:

Закони України:

1. Закон України від 30.03.2020 № 540-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20>

2. Закон України від 13 квітня 2020 року №553-ІХ «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/553-20>.

Постанови Кабінету Міністрів України:

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року № 211 «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу Covid-19» (зі змінами). URL: <https://base.kristti.com.ua/?p=8014> (ID – 8014).

Накази МОН України:

1. Наказ МОН України від 16 березня 2020 року № 406 “Про організаційні заходи щодо поширення коронавірусу Covid-19”. URL: <https://base.kristti.com.ua/?p=7997> (ID – 7997).

2. Наказ Міністерства освіти і науки України від 30 березня 2020 року № 463 “Про звільнення від проходження державної підсумкової атестації учнів, які завершують здобуття початкової та базової загальної середньої освіти, у 2019/2020 навчальному році”. URL: <https://base.kristti.com.ua/?p=8044> (ID – 8044).

3. Наказ МОН України від 26 березня 2020 року № 458 «Про внесення змін до наказу МОН України від 16 березня 2020 року № 406». URL: <https://base.kristti.com.ua/?p=8027>. (ID – 8027) *(наказ втратив чинність відповідно до наказу МОН України від 08 квітня*

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

2020 року № 485 “Про внесення зміни до наказу Міністерства освіти і науки України від 16 березня 2020 року № 406”).

4. Наказ МОН України від 08 квітня 2020 року № 485 «Про внесення зміни до наказу Міністерства освіти і науки України від 16 березня 2020 року № 406». URL: <https://base.kristti.com.ua/?p=8113>. (ID – 8113).

5. Наказ МОН України від 16 квітня 2020 року № 525 «Про скасування IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів». URL: <https://goo.su/0zZa>.

6. Наказ МОН України від 28 квітня 2020 року № 566 «Про відтермінування проведення пілотного етапу проведення дослідження якості освіти PISA-2021». URL: <https://goo.su/0ZZ9>

Листи МОН України

1. Лист МОН України від 11 березня 2020 року № 1/9-154. URL: <https://goo.su/0zz9>

2. Лист МОН України від 23 березня 2020 року № 1/9-173 «Щодо організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти під час карантину». URL: <https://base.kristti.com.ua/?p=8005> (ID – 8005).

3. Лист МОН України від 31 березня 2020 року № 1/9-182 «Щодо організованого завершення 2019/2020 навчального року та зарахування до закладів загальної середньої освіти». URL: <https://base.kristti.com.ua/?p=8053> (ID – 8053).

4. Лист МОН України від 03 квітня 2020 року № 1/9-185 «Про організаційні засади роботи інклюзивно-ресурсних центрів в умовах карантину». URL: <https://base.kristti.com.ua/?p=8096> (ID – 8096).

5. Лист МОН України від 03 квітня 2020 року № 1/9-186 «Про організаційні засади освітнього процесу в спеціальних закладах освіти, закладах освіти для дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування». URL: <https://base.kristti.com.ua/?p=8116> (ID – 8116).

6. Лист МОН України від 22 квітня 2020 року № 1/9-217 «Щодо проведення другого туру Всеукраїнських олімпіад закладів вищої освіти для професійної орієнтації вступників на основі повної загальної середньої освіти». URL: <https://goo.su/0Zz6>.

7. Лист МОН України від 23 квітня 2020 року № 1/9-219 «Щодо організації роботи закладів дошкільної освіти під час карантину». URL: <https://goo.su/0zz8><https://goo.su/0zz8>

8. Лист МОН України від 24 квітня 2020 року № № 1/9-222 «Щодо окремих норм Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" від 13 квітня 2020 року №553-IX».

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

URL: <https://goo.su/0ZZ5>

9. Лист МОН від 27 квітня 2020 року № 1/9-224 «Щодо окремих питань діяльності закладів освіти під час карантину». URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/73280/ (щодо звітування про роботу науково-педагогічних працівників).

10. Лист МОН України від 04 квітня 2020 року № 1/9-231 «Щодо можливості зміни для окремих випускників місця проходження зовнішнього незалежного оцінювання у 2020 році». URL: <https://goo.su/0zZ4>.

11. Спільний лист МОН України, ЦК профспілки працівників освіти і науки України від 17 березня 2020 року № 1/9-162 / 02-5/202 «Про умови і та оплату праці працівників закладів освіти і науки в умовах карантину». URL: <https://base.kristti.com.ua/?p=7989> (ID – 7989).

12. Лист директорату дошкільної, позашкільної та інклюзивної освіти МОН України від 30 квітня 2020 року № 6/604-20 «Про особливості організації освітнього процесу в закладах позашкільної освіти під час карантину». URL: <https://goo.su/10Qo>.

Розпорядження, доручення Київської обласної державної адміністрації

1. Розпорядження Київської обласної державної адміністрації від 17 березня 2020 року №149 «Про запобігання поширенню на території Київської області гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-Co-2».

2. Доручення Київської обласної державної адміністрації від 13 березня 2020 року № 12-1 «Про заходи із забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя працівників Київської обласної державної адміністрації».

Накази департаменту освіти і науки Київської обласної державної адміністрації

1. Наказ департаменту освіти і науки Київської обласної державної адміністрації від 11 березня 2020 року № 64 «Про тимчасове призупинення освітнього процесу в закладах освіти усіх типів та форм власності». URL: <http://surl.li/ckrd>

2. Наказ департаменту освіти і науки Київської обласної державної адміністрації від 17 березня 2020 року № 69.

3. Наказ департаменту освіти і науки Київської обласної державної адміністрації № 73 від 27.03.2020 «Про внесення змін до наказів департаменту освіти і науки Київської облдержадміністрації

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

від 11.03.2020 № 64, від 18.03.2020 № 69».

4. Наказ департаменту освіти і науки Київської обласної державної адміністрації від 23 квітня 2020 року № 86 «Про внесення змін до наказу департаменту освіти і науки Київської обласної державної адміністрації від 11 березня 2020 року № 64».

Інформаційні ресурси

1. Вчимо і навчаємось на карантині: зміни в системі освіти: інформаційний ресурс МОН України. URL: <http://mon-covid19.info/>

– Дитячі садки. Дистанційне навчання. URL: <http://surl.li/ckrc>

– Школи. Дистанційне навчання. URL: <http://surl.li/ckrb>

– Заклади ПТО. Дистанційне навчання. URL: <http://surl.li/ckra>.

– Університети та коледжі. Дистанційне навчання. URL: <http://mon-covid19.info/uni>

2. Лотоцька А., Пасічник О. Організація дистанційного навчання в школі: методичні рекомендації. Київ, 2020. 36 с. URL: <http://surl.li/ckqz>

3. Проект «Всеукраїнська школа онлайн». URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/vseukrayinska-shkola-onlajn>

4. YouTube канал Міністерства освіти і науки України. URL: <https://www.youtube.com/c/MONUKRAINE>

5. Всеукраїнська школа онлайн: розклад уроків на другий тиждень. URL: <http://surl.li/ckqy>

6. Всеукраїнська школа онлайн: розклад уроків на третій тиждень. URL: <http://surl.li/ckqx>

7. Всеукраїнська школа онлайн: розклад уроків на четвертий тиждень. URL: <http://surl.li/ckqv>

8. Всеукраїнська школа онлайн: розклад уроків на п'ятий тиждень. URL: <https://goo.su/0zYm>

9. Реймерз Ф., Шляйхер А. Рамкові настанови щодо відповіді освіти на пандемію COVID-19 2020 року. OECD, 2020. 30 с. URL: <https://base.kristti.com.ua/?p=8103> (ID – 8103).

10. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в умовах карантину. URL: <https://goo.su/0zYm>.

11. Графік онлайн консультування науково-педагогічними та педагогічними працівниками КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів». URL: <https://goo.su/0zYL>

12. Освітній ресурс «Експрес-уроки зарубіжної літератури». URL: <https://base.kristti.com.ua/?p=8078> (ID – 8078).

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

Більше інформації та матеріалів про дистанційне навчання, особливості організації освітнього процесу в умовах карантину, професійну діяльність керівників і педагогічних працівників закладів освіти, можливості для їхнього професійного розвитку розміщено:

на вебресурсі *«Нова українська школа»*. URL: <https://nus.org.ua/news/>;
освітньому порталі КНЗ КОР *«Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»*. URL: <https://www.kristti.com.ua/>.

1.2. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання

Олена Часнікова,

в.о. проректора КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів», кандидат педагогічних наук;

Алла Борбіт,

завідувач відділу дистанційної освіти КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»;

Валерій Федорчук,

завідувач відділу інформатики КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»;

Ірина Мазуркевич,

методист відділу дистанційної освіти КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»

Для організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти використовуються такі технології дистанційного навчання:

– кейс-технологія – заснована на використанні наборів (кейсів) текстових, аудіовізуальних і мультимедійних навчально-методичних матеріалів та їх розсиланні для самостійного вивчення, організації регулярних консультацій з викладачами (тьюторами) традиційним або дистанційним способом;

– ТВ-технологія – передбачає використання систем телебачення для доправлення навчально-методичних матеріалів та організації регулярних консультацій з викладачами (тьюторами);

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

– Інтернет-мережева технологія – ґрунтується на використанні мереж Інтернет і телекомунікацій для забезпечення навчально-методичними матеріалами та інтерактивної взаємодії між суб'єктами навчання;

– змішана технологія.

Пропонуємо під час карантину використовувати змішану технологію, поєднуючи кейс та інтернет-мережеву.

1. Вибір стратегії організації дистанційного навчання. Стратегія дистанційного навчання має бути узгоджена з педагогічними працівниками закладу освіти, що безпосередньо долучені до процесу, та затверджена наказом керівництва закладу освіти, який врегульовує організацію дистанційного навчання на період карантину.

Рекомендуємо обирати такі стратегії: стратегія асинхронного дистанційного навчання, стратегія навчання на платформах соціальних мереж, стратегія синхронного дистанційного навчання.

Стратегія асинхронного дистанційного навчання. Учасники освітнього процесу не спілкуються в режимі реального часу і обмежені лише конкретними періодами часу, у який мають бути завершені окремі етапи роботи.

Е-mail дистанційне навчання здійснюється через листування учителя і учнів мережею Інтернет. Класичний варіант Е-mail навчання передбачає отримання учнем щоденних поштових повідомлень в один і той же час, що містять невелику кількість текстового матеріалу та питання для перевірки до нього. До листа також можуть входити активні покликання на додаткові матеріали (статті з періодичних видань, оригінальні тексти, презентації, відеофрагменти), що їх можна переглянути в мережі Інтернет.

Для спрощення доправлення матеріалів до учнів можна їх надсилати всім учасникам навчання одним листом, зазначивши їхні електронні адреси через крапку з комою у рядку адресування. Після завершення періоду дистанційного навчання учневі надаються завдання для перевірки, що складені з питань, які надавалися під час вивчення окремих фрагментів матеріалу.

Стратегія навчання на платформах соціальних мереж. В обраній соціальній мережі (Google+, Facebook тощо) створюється окрема група (коло, спільнота), у якій учитель розміщує навчальні матеріали. Це можуть бути як його власні матеріали, так і матеріали інших авторів з теми, розміщені в Інтернеті, або у тій же соціальній мережі. Учням пропонується ознайомитися з матеріалами і написати до них коментар на

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

задану тему (можуть бути як однакові, так і різні) визначеного обсягу. У цьому випадку краще використовувати завдання, які потрібно обговорювати, хоча, і розрахункові завдання допускаються. Наприклад, для невеличкого есе-коментаря достатньо 1000-1200 символів без урахування відступів, а відповідь на розрахункове завдання може виглядати як звичайне число, або зображення сторінки зошита з його розв'язанням.

При такій формі асинхронного спілкування матеріали і відповіді доступні всім учасникам навчального процесу, але, за необхідністю, вчитель може звернутися до учня через панель швидких сповіщень (чат). Слід зазначити, що характер створеної спільноти має бути таким, щоб вчитель мав можливість керувати сторінкою і вилучати невдалі матеріали і коментарі учнів. Також для зручності можна обрати формат спільноти з обмеженим доступом (тільки для учасників спільноти).

Стратегія синхронного дистанційного навчання. Вимагає від учасників освітнього процесу одночасної присутності у віртуальному середовищі хмарного сервісу або програми. Здійснюється шляхом організації одночасної зустрічі учасників навчання через різноманітні сервіси для онлайн спілкування (Skype, GoogleTalk, спільні документи).

Звертаємо увагу, що організація такої роботи може бути досить складною при великій кількості учасників освітнього процесу (безкоштовні сервіси для спілкування підтримують невелику кількість учасників, не всі учасники своєчасно під'єднуються до зустрічі через технічні складнощі налаштувань пристрою чи швидкості Інтернет-зв'язку тощо), тому цю форму доцільніше використовувати як додатковий елемент іншої форми асинхронного дистанційного навчання. Наприклад, учні об'єднуються в групи, кожній з яких надається завдання скласти (відредагувати, обговорити тощо) спільний навчальний матеріал, розташований на сервісі спільних документів. Тоді учасники групи здійснюють зв'язок між собою для виконання завдання, а результати (за необхідності) й процес його виконання учитель може спостерігати в обраному хмарному середовищі або отримати його від учнів електронною поштою.

2. Планування та організація самостійної роботи учнів. На основі аналізу організації самостійної роботи учнів за традиційною формою навчання, відповідно до навчального плану, потрібно розробити навчально-тематичний план самостійної роботи учнів в умовах проведення дистанційного навчання для кожного навчального предмета.

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

Доцільно сформувати завдання для самостійної роботи учнів, враховуючи особливості використання технічних засобів підтримки дистанційного навчання. При цьому потрібно брати до уваги, що не всі форми та методи самостійної роботи учнів можна автоматично перенести в електронне навчальне середовище. Учителю необхідно спроектувати весь цикл завдань за темами, що вивчаються. Звичні для традиційної школи форми навчання адаптуються для роботи з гаджетами: вірші у формат відеозапису, контрольні роботи – у формат тестів.

Рекомендуємо вчителеві передбачити, що у процесі виконання учнем самостійної роботи доцільно:

- забезпечити відповідний рівень допомоги та підтримки самостійної роботи учнів;
- сформувати перелік завдань учням;
- визначити, які завдання доцільно виконувати індивідуально, а які в малих групах у складі 3-5 учнів;
- продумати рівень завдань та технічної підтримки, яка потрібна для його виконання, відповідно до навчальних можливостей учня;
- на рівень завдань не повинен впливати загальний рівень володіння учнями інформаційними технологіями;
- уникати пропонувати завдання, виконання яких потребує дуже багато часу, або використання спеціального програмного забезпечення та інформаційних ресурсів, яких немає в наявності, або якими учень ще не володіє.

Особливу увагу потрібно приділяти створенню прозорості оцінювання результатів навчання учнів. Беручи до уваги, що самостійна робота може виконуватися групою учнів, потрібно також сформувати прозору стратегію оцінювання внеску кожного учня у виконання завдання, або прийняти рішення про виставлення однієї і тієї ж оцінки всім учням групи.

Окремо потрібно розглянути питання зберігання результатів самостійної роботи учнів. Це дозволить уникнути питань щодо справедливості виставлення оцінки. Необхідно розробити загальну стратегію діяльності педагогічного колективу або окремого вчителя з питань інформування батьків щодо особливостей проведення та оцінювання самостійної роботи учнів. Така стратегія залежить від низки факторів, і може бути прийнята на основі загальної політики школи.

3. Час та умови проведення занять. Організація електронних консультацій та безперервної підтримки учня під час навчання є

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

обов'язковим елементом діяльності вчителя. Час та умови проведення занять потрібно планувати заздалегідь. Обговорення результатів навчання можна проводити в режимі реального часу, наприклад, у межах спеціально організованого вебінару. Рекомендується також орієнтувати учнів старших класів на самостійне проходження онлайн тестів, яких багато в мережі Інтернет у вільному доступі. У разі виникнення питань, учень може у будь-який момент звернутися до вчителя онлайн. Школярів молодших класів має супроводжувати ще й тьютор – це може бути мама, бабуся, няня чи будь-яка інша людина, яка організовує процес навчання малюка, орієнтуючись на настанови вчителя.

1.3. Методичні рекомендації щодо організації управлінської діяльності керівників закладів загальної середньої освіти в умовах карантину

Сергій Сушко,

завідувач відділу управління закладами освіти КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»;

Інна Маніленко,

методист відділу управління закладами освіти, старший викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»;

Людмила Бондаренко,

методист відділу управління закладами освіти КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року № 211 «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVAD-19» (зі змінами), на виконання наказу департаменту освіти і науки Київської обласної державної адміністрації від 12 березня 2020 року № 64 «Про тимчасове призупинення освітнього процесу у закладах освіти усіх типів і форм власності» пропонуємо рекомендаційні матеріали.

Вищезазначеними документами затверджено заходи, які необхідно вжити через загрозу епідемії коронавірусної інфекції в Україні, щоб не допустити поширення COVID-19.

Строк обмежувальних заходів – з 12.03.2020 по 11.05.2020.

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

Працівники виконують іншу роботу, передбачену трудовим договором. На час карантину педагогічні працівники закладів освіти можуть виконувати іншу роботу, передбачену трудовим договором: складати або корегувати навчальні плани, готувати навчальні матеріали (презентації, стенди, плакати), готувати конспекти уроків. Також вони можуть керувати дистанційним навчанням учнів: викладати матеріал під час скайп-конференцій, перевіряти домашні завдання через електронну пошту, надсилати тести для перевірки знань учнів. Аналогічну позицію висловило Міністерство освіти і науки України у листі від 11 березня 2020 року № 1/9-154.

Якщо на час карантину працівники можуть виконувати іншу роботу, передбачену трудовим договором, роботодавець зобов'язаний організувати роботу працівників на робочих місцях, дистанційно. Наприклад, щоб організувати дистанційне навчання у закладах освіти, керівник має забезпечити педагогів оргтехнікою, доступом до Інтернету, відеозв'язку, відеоконференцій.

Якщо педагоги можуть керувати дистанційним навчанням з дому, керівник закладу освіти може видати наказ про тимчасову дистанційну роботу працівників закладів освіти.

Щоб організувати дистанційну роботу, працівники пишуть заяви, наприклад:

«У зв'язку з уведенням карантину з 12.03.2020 по 03.04.2020 прошу дозволити тимчасово на час карантину працювати дистанційно. Додатково повідомляю, що маю технічні можливості організувати дистанційне навчання учнів та перевіряти домашні завдання учнів за допомогою електронної пошти з домашнього комп'ютера через скайп-конференцію».

Після цього керівник закладу освіти видає наказ про дистанційну роботу педагогічних працівників закладу освіти.

Зразок

12.03.2020

НАКАЗ

№ 11

*Про дистанційну роботу
педагогічних працівників закладу
ДОЗВОЛИТИ:*

педагогічним працівникам закладу за списком, що додається, у період з 13.03.2020 по 03.04.2020 працювати дистанційно.

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

Підстава: наказ закладу від _____ № ____ «Про призупинення освітнього процесу у зв'язку з карантинном», заяви педагогічних працівників, зареєстровані 12.03.2020 № 1-20.

Відмітки про ознайомлення

Керівник оголошує простій для працівників. Якщо працівники не мають посадових обов'язків, які можна виконувати на час карантину, роботодавець для таких працівників оголошує наказом простій.

Простій – це призупинення роботи, викликане відсутністю організаційних або технічних умов, необхідних для виконання роботи, невідвратною силою або іншими обставинами (ч. 1 ст. 34 КЗпП). У цій ситуації йдеться про простій, викликаний виробничою ситуацією, небезпечною для життя і здоров'я працівників. На час такого простою за працівниками зберігають середній заробіток (ч. 3 ст. 113 КЗпП).

Зразок

12.03.2020

НАКАЗ

№ 11

Про оголошення простою

У зв'язку з поверненням працівників (назва закладу) з відрядження з міста Мілан (Італія), в якому зареєстровані випадки коронавірусної інфекції, виникла виробнича ситуація, небезпечна для життя та здоров'я людей, що оточують цих працівників. Керуючись частиною 3 статті 113 КЗпП,

НАКАЗУЮ:

1. Оголосити простій із 13.03.2020 по 27.03.2020:

Самсоновій Катерині Петрівні, учителіві математики;

Петренку Івану Петровичу, завідувачеві господарством.

2. Під час простою Самсонова К. П. та Петренко І. П. мають перебувати вдома, бути постійно на телефонному зв'язку та, якщо з'являться симптоми вірусної інфекції, цього самого дня звернутися до медичного закладу і попередити керівника.

3. Бухгалтерії зберігати середню заробітну плату за час простою Самсонової К. П. та Петренка І. П. (якщо заклад освіти має фінансово-господарську автономію).

4. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Відмітки про ознайомлення

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

Що зробити роботодавцю, щоб убезпечити працівників від зараження коронавірусом на роботі?

1. Поділитися з працівниками достовірними знаннями про коронавірус та планом захисту від нього, відповісти на запитання, роздати пам'ятки.

2. Забезпечити працівників засобами гігієни та дезінфекції.

3. Запровадити чіткий режим провітрювання та прибирання.

4. Відпускати додому працівників з ознаками хвороби.

5. Не пускати на роботу хворих та потенційно інфікованих.

Завдання роботодавця – створити безпечні умови праці.

Що треба знати про коронавірус. Інформації про новий вірус у ЗМІ багато. Головне, що варто знати: хвороба, яку він викликає, виліковна. У 80% інфікованих хвороба проходить у легкій формі. Не вдається одужати 3–3,5% хворих. Переважно це літні люди з хронічними захворюваннями. Передається вірус в основному контактним шляхом – потрапляє на слизові оболонки носа, очей та рота через руки або інші предмети, наприклад хустинку, рукавички.

Основні дані про коронавірус:

Назва вірусу	2019-nCoV (або SARS-CoV-2)
Назва хвороби	COVID-19
Шляхи передачі	Контактний, крапельний
Інкубаційний період	2-14 днів
Вакцина	Наразі не існує
Лікування	Симптоматичне

Вакцин та ліків від COVID-19 ще не винайшли, але над їх розробкою працюють учені. Лікування наразі – симптоматичне. Натомість в Україні є швидкі тести на SARS-CoV-2. Їх можна використовувати вже на четверту добу після появи симптомів. Результат готовий за 10 хвилин.

МОЗ України повідомило, що лікування хворих на COVID-19 здійснюватиметься за рахунок держави.

Як провести профілактичну роботу. Поясніть працівникам, що наразі єдиний спосіб захиститися – це профілактика.

Забезпечте працівників засобами гігієни та дезінфекції – милом, антисептиками на спиртовій основі. Запровадьте чіткий режим провітрювання через кожні дві години. Контролюйте прибирання

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

приміщень.

Наголосіть на ключовому **правилі «Руки – відстань – обличчя»:**

Часто мийте руки теплою водою з милом щонайменше 20 секунд чи обробляйте дезінфекційними засобами із вмістом спирту щонайменше 60%.

Уникайте близького контакту з тими, хто має гарячку або кашель. Відстань – не менше 1,5-2 м.

Не торкайтеся очей, носа та рота немитими руками.

Роздрукуйте та роздайте працівникам **пам'ятку «Як зупинити коронавірус»**. Правила прості, але саме вони разом з імунітетом є нашим захистом. Ці правила експерти сформувавши за рекомендаціями Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ).

Скористайтеся **пам'яткою «Міфи і правда про коронавірус»**.

Проведіть **мінітренінг «Як правильно використовувати захисну маску»**.

Порада. Якщо працівник почав відчувати симптоми вірусу, видайте маску та відпустіть додому.

Робоче місце хворого працівника обробіть дезінфекційним засобом, добре провітрити приміщення.

Як діяти?

1. Хворий працівник пише заяву з проханням встановити неповний робочий день через погане самопочуття.

*Директору (назва закладу освіти)
Клименку П.С.
учителя математики
Самсоної Катерини Петрівни*

Заява

У зв'язку з поганим самопочуттям прошу дозволити піти з роботи о 13:00 год. та встановити на сьогодні неповний робочий день.

12.03.2020 підпис

2. Керівник ставить резолюцію на заяві і передає її для реєстрації та створення наказу.

3. Кадровик готує проект наказу про встановлення працівнику неповного робочого часу на один день.

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

Зразок

12.03.2020

НАКАЗ

№ 11

*Про встановлення неповного
робочого дня Самоновій К. П.*

ВСТАНОВИТИ:

*САМСОНОВІЙ Катерині Петрівні, учителю математики,
неповний робочий день тривалістю 4 години (з 09:00 до 13:00) з оплатою
пропорційно відпрацьованому часу на один день, 12.03.2020.*

*Підстава: заява Самсонової К. П. від 12.03.2020 зареєстрована
за № 52.*

4. Табельник відмічає фактичну кількість відпрацьованих працівником годин у таблиці обліку використання робочого часу. Не оплачують час, коли працівника не було на роботі.

5. Якщо працівник надасть лікарняний, відкритий цією датою, – оплатить.

Як і яку відпустку можна надати працівникові. Відповідно до п. 3¹ ст. 25 Закону України «Про відпустки» матері або інші особи, зазначені у ст. 18 цього Закону, для догляду за дитиною віком до 14 років мають **право на відпустку без збереження заробітної плати на період оголошення карантину на відповідній території.**

Як діяти, якщо працівник захворів удома. Працівник повинен попередити керівника закладу освіти про це телефоном. Виходити на роботу з ознаками респіраторного захворювання неприпустимо.

Температура тіла 37,3°C – це перший сигнал, що треба залишитися вдома. Прийом жарознижувальних препаратів не лікує, а лише маскує інфікування.

Порада. Зафіксуйте у правилах внутрішнього трудового розпорядку обов'язок працівників повідомляти керівників про хворобу та надавати закритий листок непрацездатності одразу після одужання:

Працівники зобов'язані:

1) повідомляти (за можливості – до початку робочого дня) керівника про причини відсутності на роботі письмово, засобами телефонного чи електронного зв'язку, іншим доступним способом. У разі недотримання працівником цієї вимоги складають акт про відсутність працівника на робочому місці;

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

2) надавати керівнику листок непрацездатності першого робочого дня після закінчення тимчасової непрацездатності.

Як дотриматись санітарно-гігієнічних умов у закладі освіти.

Відповідно до Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання закладів загальної середньої освіти та організації освітнього процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01, на період карантину пропонуємо проведення наступних санітарно-гігієнічних заходів:

Об'єкт заходів	Заходи за ДСанПіН 5.5.2.008-01
Підлога, стіни, підвіконня, двері, жорсткі меблі	Протирають ганчіркою, змоченою у розчині (або/або): хлораміну, 0,5 %; хлорного вапна (вапна білильного термостійкого гашеного), 0,5 %
Килими	Двічі чистять щіткою, змоченою у розчині (або/або): хлораміну, 0,5 %; сульфохлорантину, 0,2 %; пераміну, 1 %; катаміну АБ, 0,5 %. Прибирають з приміщень закладу
Посуд	Звільняють від залишків їжі, вимивають, кип'ятять у воді чи у 2%-му розчині соди
Унітази, раковини	Двічі протирають із розчинами (або/або): хлораміну, 0,5%; хлорного вапна (вапна білильного гашеного термостійкого), 0,5%; чистильно-дезінфікуючим засобом «Саніта», «ПЧД», «Санітарний», «Дезус» чи «Дезеф» (відповідно до рекомендацій щодо застосування засобу на етикетці). Використані квачі, прибиральні матеріали на 30 хв. занурюють у 0,5 % розчин НГК чи 1% розчин хлорного вапна, промивають і просушують. Чисті квачі та прибиральні матеріали ховають у спеціально промаркованій тарі у господарчій шафі
Вироби медичного призначення зі скла, металу, гуми, пластмас	Обробляють за допомогою одного з методів: <i>хімічний</i> – занурюють у розчини (або/або): на 30 хв. – в 1 % розчин хлораміну чи 2,5 % розчин хлоргексидину біглоконату на 80 хв. – у суміш 3 % розчину перекису водню та 0,5 % розчину миючого засобу; <i>фізичний</i> – протягом 15 хв. кип'ятять у воді чи 2 %-му розчині соди чи обробляють сухим гарячим повітрям (120°C). Фізичний метод не застосовують для оброблення пластмасових виробів
Руки персоналу	Обробляють протягом 2 хв. 2,5% водним розчином хлоргексидину біглоконату, 1% розчином йодопірону або

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

	0,3% розчином хлораміну, потім миють з милом. Персоналу закладу освіти заборонено використовувати дезінфекційні засоби для проведення дезінсекції і дератизації
Килими	Заходи за ДСанПіН 5.5.2.008-01

Обізнаність та поінформованість – найпотужніша зброя в сучасному світі. Дослухаймося до порад ВООЗ та МОЗ: дотримуємо гігієни та безпечної відстані від хворих, звертаємо увагу на сигнали власного організму та не нехтуємо зверненням до лікаря за симптомів респіраторної хвороби.

Рекомендації складено за матеріалами видань:

Кадровик-01. URL: <https://ekadrovik.mcfrr.ua/>

Expertus: Кадри – експертно-правова система для кадровика.

URL: <https://1k.expertus.ua/>

1.4. Методичні рекомендації щодо особливостей навчання учнів початкових класів в умовах дистанційного навчання

Любов Ткаченко,

завідувач відділу початкової освіти, старший викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»;

Ольга Романюк, Аліна Ткаченко,

методисти відділу початкової освіти, викладачі кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»;

Ірина Дишлева,

доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів», кандидат педагогічних наук

З метою неперервності освітнього процесу в школі І ступеня на період карантинних заходів, враховуючи вікові та індивідуальні психологічні особливості учнів початкових класів в умовах дистанційного навчання, рекомендуємо запроваджувати елементи дистанційного навчання з метою організації самостійної роботи учнів/учениць шляхом застосування технічних та інформаційних засобів: електронної пошти, соціальних мереж, засобів онлайн зв'язку, освітніх онлайн платформ, Інтернет-ресурсів.

Для реалізації завдань Державного стандарту початкової освіти та

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

організації дистанційного навчання у період введеного карантину пропонуємо вчителям початкових класів проаналізувати календарно-тематичне планування, визначити теми для вивчення у дистанційному режимі, розробити тематичні завдання в системі онлайн в межах встановленого навантаження.

Організуючи дистанційне навчання для школярів початкової школи, варто пам'ятати, що форма, обсяг, структура, зміст завдань вчитель пропонує на власний розсуд.

З метою забезпечення дистанційного навчання варто добирати завдання, що спонукають учнів до роботи з довідковою літературою, мультимедійними програмами та ресурсами мережі «Інтернет».

Пропонуючи завдання для опрацювання, потрібно вказувати порядковий номер сторінки, вправи чи завдання, конкретизувати характер та спосіб його виконання, а також надати учням чіткий інструктаж щодо виконання завдання (прокоментувати виконання завдання в усній, письмовій чи формі відеозвернення).

Залежно від типу пізнавальної активності учнів потрібно підготувати різні за характером завдання: репродуктивні, пізнавально-пошукові, творчі, пізнавально-практичні.

Поточне оцінювання варто здійснювати під час щоденної навчальної діяльності учнів, що дає можливість учителеві виявляти, як відбувається процес опановування знань, умінь, навичок, які зустрічаються труднощі. Відповідно до одержаних результатів учитель вносить певні корективи у процес навчання. Основною функцією такого оцінювання є забезпечення зворотного зв'язку.

Під час дистанційного навчання можна скористатися електронними версіями підручників для 1-4 класів, перейшовши за покликанням:

https://gdz4you.com/pidruchnyky/?fbclid=IwAR0v11KRdMieJL6kkFQeZ3I-POZZhTQeVID1_VHlkV6tRWhSEcFMwEfo

Дистанційне навчання передбачає організацію освітнього процесу з використанням трансляцій у режимі відеоконференцій, навчальних та виховних заходів, відвідування онлайн бібліотек, музеїв.

Пропонуємо перелік онлайн платформ для організації дистанційного навчання учнів початкової школи:

Вчи.ua – міжнародна платформа, на якій дітям початкової школи пропонується вивчати математику в інтерактивній формі. Учні до 16.00 мають можливість у повному обсязі проходити заняття, після 16.00 і на вихідних діти можуть вирішувати 20 завдань.

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

URL: <https://vchy.com.ua/>

Чудо-юдо – безкоштовний сервіс для дітей молодшого шкільного віку, який надає у вільне користування безліч матеріалів для скачування, в тому числі й авторські розробки викладачів за різними напрямками.

URL: <https://chudo-udo.com/ot-4-do-6-let>

EdEra – безкоштовний освітній проєкт, який ставить за мету зробити освіту якісною і доступною. У рамках курсів пропонуються інтерактивні лекції, конспекти. На завершення навчання складається іспит. Для використання матеріалів ресурсу потрібно зареєструватися.

URL: <https://www.ed-era.com/courses/>

Duolingo – допоможе вивчити англійську мову. Навчання проходить в ігровій формі і безкоштовно.

BrainBasket Foundation – допоможе освоїти програмування за допомогою візуальних матеріалів. Діти можуть навчитися створювати ігри, анімацію та багато іншого. Користування ресурсом безкоштовне.

URL: <https://brainbasket.org/ru/besplatnyie-uroki-scratch/>

The Metropolitan Museum of Art – Youtube-канал, матеріали якого допоможуть зануритися у світ мистецтва.

URL: <https://www.youtube.com/user/metmuseum>

Google Клас (Google Classroom) – це безкоштовний сервіс для закладів освіти і користувачів з особистими обліковими записами Google. Він економить педагогам час, спрощує організацію освітнього процесу та спілкування з учнями. Вчителі можуть додавати учнів до курсу самостійно або надсилати їм код для приєднання. Створення курсу займає всього кілька хвилин. Вчителі можуть робити оголошення й миттєво створювати обговорення, а учні – ділитися один з одним ресурсами та відповідати на питання.

Кажут (Kahoot) – платформа для створення вікторин, тестів, дидактичних ігор. Сервіс можна використовувати для виконання завдань на будь-якому пристрої, що має доступ до Інтернету – смартфон, планшет, а вчитель може поставити бали за правильність та швидкість виконання.

ClassDojo – простий інструмент для оцінювання роботи класу в режимі реального часу. Ідея сервісу полягає в тому, щоб допомогти учителям швидко і просто оцінити самостійну роботу учнів, рівень їхньої дисциплінованості.

Classtime – помічник учителя для онлайн-тестування і простеження прогресу усього класу в реальному часі.

LearningApps.org – сервіс для підтримки процесів навчання та викладання за допомогою невеликих інтерактивних модулів, які можуть

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

використовуватися безпосередньо як навчальні ресурси або для само-стійної роботи. Метою сервісу є створити загальнодоступну бібліотеку незалежних блоків, придатних для повторного використання та змін. Блоки (вправи) не включені в жодні конкретні сценарії чи програми, тому вони не розглядаються як цілісні уроки чи завдання, натомість їх можна використати у будь-якому доречному методичному сценарії.

НОВА ШКОЛА – цікавіше за підручник – мультимедійні уроки, відібрані у зручній колекції відповідно до шкільних програм з кращих освітніх YouTube каналів.

Щоденник.ua – шкільна освітня мережа – учителі задають домашні завдання, прикріплюють необхідні файли, відстежують статус виконання. Учні отримують завдання і відправляють у відповідь файли з результатами. URL: <http://company.shodennik.ua/benefits/education/>

Цікава наука на каналі YouTub

URL: <https://www.youtube.com/channel/UCMIVE71tHEUDkuw8tPxtzSQ>

Весела абетка – дитяча сторінка для маленьких українців: абетки, казки, усмішки, приказки, скоромовки, загадки, лічилки.

URL: <http://abetka.ukrlife.org/>

Казкар – дитячий сайт для читання слухання улюблених казок.

URL: <http://kazkar.info/>

Ютуб канал «ПЛЮСПЛЮС».

URL: <https://www.youtube.com/user/plusplustv/videos>

Книга-мандрівка. Україна

URL: <https://goo.su/0ZyK>

Джміль – журнал для дітей віком від 4 до 104 років, їхніх батьків і педагогів. URL: <https://jmil.com.ua/2020-1>

Завдання для 1-го класу Нової української школи

URL: <http://osvita.ua/school/nus/65278/>

Завдання для 2-го класу Нової української школи

URL: <http://osvita.ua/school/nus/65313/>

Завдання для пілотних класів. URL: <https://svitdovkola.org/pilot/3>

Розвиток дитини - сайт для розумних батьків.

URL: <https://childdevelop.com.ua/>

Онлайн-ресурси для компетентнісного навчання учнів початкових класів з предмета «**Я досліджую світ**».

URL: <https://goo.su/0zYk>

Для самостійного опрацювання учням 4 класів закладів загальної середньої освіти можна також пропонувати завдання для підготовки до

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

ДПА. URL: <https://dpa.in.ua/dpa-2020-4-klas/>

Оскільки в початковій школі під час дистанційного навчання у ролі **тьютора** виступають батьки і це дещо нова їхня роль в освітньому процесі, тому для успішної реалізації мети такого навчання важливо уміти раціонально планувати свій час. Це дозволить знизити рівень стресу і при цьому встигати робити більше, а також навчитися розставляти пріоритети.

Упорядкувати життя допоможе матриця Ейзенхауера. Вона має два параметри: «важливо» і «терміново».

Важливо – справи, які допомагають досягти визначених цілей і здійснити місію.

Терміново – те, що неможливо відкласти на потім, що потребує негайного вирішення.

Позначивши цими параметрами осі координат, отримаємо матрицю, яка дає змогу розподілити справи на чотири категорії (рис. 1).

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

Поради Ейзенхауера:

справи з квадратів С і D можна сміливо відкинути;

справи з квадрата А можна скоротити, вчасно приділяючи увагу справам із квадрата В;

регулярно плануйте справи з квадрата В.

Пропонуємо конспект навчального заняття з основ здоров'я для 4 класу з теми «Складові здоров'я: фізична, соціальна, психічна, духовна. Чинники здоров'я».

Мета. Формувати поняття про здоров'я людини та основні його складові. Зосередити увагу на чинниках, від яких залежить здоров'я людини, наголосити на тому, що найголовніший чинник, який найбільше впливає на зміцнення і збереження здоров'я – це спосіб життя людини.

Навчальні завдання:

- мати уявлення про складові здоров'я;
- називати чинники, які впливають на здоров'я;
- встановлювати взаємозв'язки між складовими здоров'я.

Обладнання та матеріали: папір; олівці; фломастри; маркери; ножиці.

Що підготувати заздалегідь: кольоровий папір для вправи «Квітка» (у центрі написано «здоров'я», чотири великі пелюстки повинні бути вирізані окремо, щоб на них можна було писати, а потім закріпити на окремому аркуші.

Хід заняття:

1. Емоційне налаштування

На аркуші паперу намалюй символ, який у тебе асоціювався б із здоров'ям. Підпиши своє ім'я та закінч речення «Коли я здоровий/здорова, я хочу...» (Наприклад: «Коли я здоровий, я хочу займатись спортом, гуляти, у мене гарний апетит.»)

2. Мозковий штурм

Про яку людину ми можемо сказати, що вона здорова? Усі можливі відповіді запиши.

3. Інформаційне повідомлення.

Прочитай інформаційне повідомлення та доповни свої відповіді у завданні №2.

“Здоров'я – це те, що допомагає вам гарно вчитись, займатись улюбленою справою. Коли ти здоровий, то маєш добрий фізичний стан. Це означає, що у тебе злагоджено працюють всі органи, у тебе нічого не

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

болить, маєш добрий апетит, міцний сон, маса твого тіла відповідає зросту за віком. Ці ознаки характеризують **фізичну складову здоров'я**.

Кожна людина відчуває любов, гнів, радість. Ці ознаки характеризують **психічну складову** здоров'я людей.

Ти вчишся поводити себе так, як хочеш, щоб поводитись з тобою. Намагаєшся робити гідні вчинки. Усе це ознаки **соціальної складової здоров'я**. Соціум – це колектив людей.

Усе найкраще в нас – це **духовна складова здоров'я**, яка дає можливість стати особистістю, відповідальною за інших, прагнучою робити добро та вірити в те, що добро завжди переможе зло.

4. Практична робота. Вправа «Квітка здоров'я»

Із кольорового паперу виріж 4 пелюстки, на кожній з яких запиши початок речення. Завдання. Закінчити речення, користуючись матеріалом підручника (Т.Бойченко с. 6-9) та скласти «Квітку здоров'я» із чотирьох пелюсток:

Перша пелюстка: «Фізично здорова людина – ...»

Друга пелюстка: «Соціально здорова людина поводитьсь так...»

Третя пелюстка – «Психічне здоров'я проявляється у...»

Третя пелюстка – «Про духовне здоров'я людина може дізнатися із...»

Відповіді записуються на відповідних пелюстках квітки.

Важливо під час виконання цієї вправи озвучити відповіді та аргументувати їх, тому радимо це завдання виконати разом з батьками.

При цьому варто наголосити! Так як не буде повноцінною квітка з однією або двома пелюстками, так і міцне здоров'я дасть людині лише поєднання всіх його складових.

5.Робота з діаграмою «Чинники здоров'я»

Попрацюй з діаграмою «Чинники здоров'я» та за допомогою стрілок визнач відповідність чинників (навколишнє середовище, спадковість, медицина, спосіб життя) певним відсоткам.

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

1.5. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу з мистецьких, гуманітарних та суспільних предметів в основній та старшій школі в умовах дистанційного навчання

1.5.1. Організація навчання учнів з української мови і літератури

Оксана Поліщук,

завідувач відділу української мови і літератури та зарубіжної літератури КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»

Організація навчання учнів з української мови. У зв'язку з тимчасовим призупиненням освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, з метою виконання навчальної програми з української мови, створення умов для реалізації індивідуальних освітніх траєкторій учнів засобами технологій дистанційного навчання рекомендуємо:

1. Організувати дистанційне навчання учнів відповідно до календарно-тематичного планування предмета на II семестр цього навчального року.

2. Здійснювати навчання предмета шляхом застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання.

3. Для вивчення тем із української мови підібрати творчі завдання для учнів, подані у підручниках, відповідно до теми кожного уроку з метою реалізації змістових компонентів, представлених чотирма наскрізними лініями: мовною, мовленнєвою, діяльнісною й соціокультурною, що дають змогу комплексно реалізувати завдання мовної освіти.

4. Передбачити виконання учнями диференційованих завдань, роботу з різними джерелами інформації.

5. Перевірку мовних знань і вмінь здійснювати переважно за допомогою тестових завдань, розроблених учителем залежно від змісту матеріалу, що вивчається.

6. Скоротити обсяг теоретичного матеріалу з мови на користь практичної діяльності, цим самим збільшити можливості для формування предметних і ключових компетентностей.

7. Для отримання зворотного зв'язку із учнями використовувати

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

електронну пошту, онлайн-тестування тощо, для забезпечення дистанційного навчання учнів використовувати власні вебресурси або вебресурс закладу освіти.

8. Організувати надання індивідуальних консультацій за допомогою відеозв'язку, чату.

9. Для організації дистанційного навчання використовувати:

– навчальну та методичну літературу з української мови і літератури, рекомендовану МОН, зазначену в «Переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України», що розміщений на офіційних сайтах Міністерства, Інституту модернізації змісту освіти, інформаційній системі КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів» «Нормативно-правове і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу».

URL: https://base.kristti.com.ua/?page_id=7608

URL: <https://goo.su/0ZYJ>

– різні освітні вебресурси та онлайн-платформи, віртуальні класні кімнати, мультимедійні матеріали, навчальні відеофільми, відео- та аудіозаписи лекцій, семінарів тощо; інтерактивні вправи, «віртуальні дошки» тощо.

Корисні покликання для дистанційного навчання, підготовки до ЗНО:

Відеоматеріали:

URL: <https://goo.su/0Zyj>

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=E1vf1Q8xObc>

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QGQRjUp814k>

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=scxXULoy4Gk>

URL: https://www.youtube.com/watch?v=xbQZYJz9_0

Український лінгвістичний портал. URL: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>

Підготовка до ЗНО з української мови і літератури - онлайн уроки.

URL: <https://goo.su/0zyj>

Інтерактивні вправи з української мови.

URL: <https://learningapps.org/index.php?category=100&s=IXL-персональне навчання>. URL: <https://www.ixl.com/>

IXL-персональне навчання. URL: <https://www.ixl.com/>

Організація навчання учнів з української літератури. У зв'язку з тимчасовим призупиненням освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, з метою виконання навчальної програми з української

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

літератури, створення умов для реалізації індивідуальних освітніх траєкторій учнів засобами технологій дистанційного навчання рекомендуємо:

1. Організувати дистанційне навчання учнів відповідно до календарно-тематичного планування предмета на II семестр цього навчального року.

2. Здійснювати навчання предмета шляхом застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання.

3. Для опрацювання навчального матеріалу із української літератури першочергово акцентувати увагу на текстовому вивченні творів.

4. Перевірку практичних навичок і письмових роздумів над прочитаним у різних стильових формах здійснювати за допомогою тестових завдань, творчих робіт у формі есе, міні-творів щодо розкриття певної проблеми чи образу програмового тексту тощо.

5. Для отримання зворотного зв'язку із учнями використовувати електронну пошту, онлайн-тестування та ін., для забезпечення дистанційного навчання учнів використовувати власні вебресурси або веб-ресурс закладу освіти.

6. Організувати надання індивідуальних консультацій за допомогою відеозв'язку, чату.

7. Для організації дистанційного навчання використовувати:

– навчальну та методичну літературу з української мови і літератури, рекомендовану МОН, зазначена в «Переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України», що розміщений на офіційних сайтах Міністерства, Інституту модернізації змісту освіти, інформаційній системі КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів» «Нормативно-правове і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу».

URL: https://base.kristti.com.ua/?page_id=7608

URL: <https://goo.su/0zYI>

– різні освітні вебресурси та онлайн-платформи, віртуальні класні кімнати, мультимедійні матеріали, навчальні відеофільми, відео- та аудіозаписи лекцій, семінарів тощо; інтерактивні вправи, «віртуальні дошки» тощо.

Корисні покликання для дистанційного навчання, підготовки до ЗНО:

Відеоматеріали:

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=E1vf1Q8xObc>

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QGQRjUp814k>

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=4sSTt55OcEE&list=PLEoEWGEBriPCTBIOQbXIIDzFFakriePu->

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=scxXULoy4Gk>

URL: https://www.youtube.com/watch?v=xbQZYJz9_0

Підготовка до ЗНО з української мови і літератури, онлайн уроки.

URL: <https://goo.su/0zYi>

Інтерактивні вправи з української літератури.

URL: <https://goo.su/0zyi>

IXL-персональне навчання. URL: <https://www.ixl.com/>

1.5.2. Організація освітнього процесу з предмета «Зарубіжна література»

Наталія Химера,

методист відділу української мови і літератури та зарубіжної літератури КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»

Як організувати освітній процес у період карантину керівництво закладів вирішує самостійно. Навчальний матеріал може бути освоєний за рахунок ущільнення, самостійного опрацювання, засобів дистанційного навчання тощо. Пропонуємо використовувати можливості дистанційної освіти. Учителі створюють тематичні завдання за навчальними програмами відповідно до календарно-тематичного планування та розміщують їх на сайтах шкіл.

Клас	Тема вивчення	Джерела інформації (підручник, посібник, Інтернет-ресурси та ін.)	Практична робота (виконати вправу, виконати практичну роботу, зробити повідомлення, створити презентацію та ін.)
------	---------------	---	--

Дистанційне навчання учнів здійснюється завдяки використанню всіх технічних та інформаційних засобів: електронної пошти, соціальних мереж, засобів онлайн зв'язку тощо.

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

Учні можуть під час карантину безкоштовно користуватися послугами освітньої мережі «Щоденник.ua». Ця Всеукраїнська безкоштовна освітня мережа формує унікальне електронне середовище для вчителів, учнів та їхніх батьків. Проект працює за підтримки Міністерства освіти і науки України, Інституту інноваційних технологій і змісту освіти, управлінь освіти.

Учителі, які мають власні блоги та сайти, організують навчальне спілкування з учнями. Індивідуально надають допомогу учням, які користуються Skype, Viber, тощо.

Учні надають результати своєї роботи (практичні і творчі роботи, реферати, презентації, повідомлення тощо) учителям залежно від умов: відразу після виконання роботи або після закінчення карантину.

З метою ефективної організації означеної роботи з учнівством у період карантину рекомендуємо добірку інформаційних матеріалів для організаторів виховного процесу. Дані ресурси можна використати для конструювання завдань, перегляду та обговорення у форумах чи в соціальних мережах роликів, мультфільмів, фільмів, проходження тестів, виконання вправ різного спрямування тощо.

Надаємо короткий перелік цікавих і корисних ресурсів:

1. Міністерство освіти і науки України. Офіційний сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua/>
2. Дистанційне навчання школярів. URL: <http://virtualschool.org.ua>
on-line
3. Система дистанційної підтримки навчання у школах, ліцей та гімназіях України. URL: <http://disted.edu.vn.ua/>
4. Сайт інструментів самопізнання та планування особистого розвитку. URL: <http://hucato.com>
5. Тренування з проходження тестів. URL: <http://testportal.org.ua>
6. Портал інтерактивних знань. URL: <http://znannya.org>
7. Портал «Учительський журнал онлайн». URL: <http://teacherjournal.in.ua/>
8. Портал «Острів знань». URL: <http://ostriv.in.ua/>
9. Портал «Словники України» онлайн». URL: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
10. Бібліотека української поезики. URL: <http://poetyka.uazone.net/>
11. Бібліотека школяра. URL: <http://www.ukrtvory.com.ua/>
12. Вікіпедія. Є можливість обрати українську мову. Вільна енциклопедія. URL: <http://uk.wikipedia.org/wiki>

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

---

13. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua/>

14. Розробки уроків. URL: <http://www.uroki.net/docrus.htm>

15. Бібліотека світової літератури (оригінали та переклади). URL: ae-lib.org.ua/

16. Електронна бібліотека «Джерело» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ukrlib.com

17. Бібліотека Українського центру. URL: <https://goo.su/0zYe>

18. Національна бібліотека України для дітей з віртуальною бібліографічною довідкою. URL: <http://chl.kiev.ua/cgi-bin/sp/>

19. Методичний портал (електронний каталог аудіо-, відео-, інших навчально-методичних матеріалів). URL: <http://metodportal.net/>

20. Мій кращий урок: сайт Київського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів [методичні розробки навчальних занять учителів Київщини]. URL: www.bestlessons.at.ua

21. Онлайн школа «На урок» для учнів. URL: доступу: <https://naurok.ua/>

Інформуємо, що освітянською спільнотою вчителів зарубіжної літератури і методистів регіональних методичних служб Київської області створено **освітній ресурс “Експрес-уроки зарубіжної літератури”**. Матеріали підготовлено відповідно до **календарно-тематичного планування для 5-11 класів** закладів загальної середньої освіти на **квітень, травень 2020 року**.

Квітень, травень 2020:

5 клас. URL: <https://sites.google.com/site/vpfilolimp/ekspres-uroki-zl/5-klas>

6 клас. URL: <https://sites.google.com/site/vpfilolimp/ekspres-uroki-zl/6-klas>

7 клас. URL: <https://sites.google.com/site/vpfilolimp/ekspres-uroki-zl/7-klas>

8 клас. URL: <https://sites.google.com/site/vpfilolimp/ekspres-uroki-zl/8-klas>

9 клас. URL: <https://sites.google.com/site/vpfilolimp/ekspres-uroki-zl/9-klas>

10 клас. URL: <https://sites.google.com/site/vpfilolimp/ekspres-uroki-zl/10-klas>

11 клас. URL: <https://sites.google.com/site/vpfilolimp/ekspres-uroki-zl/11-klas>

Травень 2020. URL: <https://goo.su/0ZYh>

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

1.5.3. Організація навчання учнів з англійської мови

Альона Крупа,

*методист відділу іноземних мов КНЗ КОР «Київський обласний
інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»*

У зв'язку з тимчасовим призупиненням освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, з метою виконання навчальних програм з іноземних мов, рекомендуємо:

1. Внести зміни в календарно-тематичне планування:

- скоротити навчальний час на опрацювання окремих тем;
- скоротити кількість годин, відведених на повторення програмового матеріалу та для узагальнення вивчених тем;
- об'єднати навчальні теми з урахуванням вікових, психолого-фізіологічних особливостей учнів.

2. Організувати самостійне навчання учнів:

- організувати дистанційне навчання учнів відповідно до календарно-тематичного планування з іноземних мов;
- підготувати для самостійного опрацювання учнями списки навчальних вправ і завдань, спрямованих на вивчення, повторення та закріплення навчального матеріалу;
- розмістити завдання для самостійного опрацювання учнями на сайтах закладів загальної середньої освіти;
- підготувати та організувати проведення онлайн уроків (оформлені у вигляді окремих файлів навчальні матеріали, демонстраційні матеріали, завдання та вправи);
- за потреби запровадити у закладах загальної середньої освіти онлайн-консультування учнів відповідно до складеного розкладу занять на період обмеження освітнього процесу за допомогою відеозв'язку, онлайн листування;
- пропонувати для опрацювання електронні засоби навчання з іноземних мов;
- використовувати для комунікації з учнями онлайн спільноти, створені в Facebook, Viber, Messenger, Telegram тощо;
- організувати перевірку та оцінювання самостійно виконаних учнями завдань.

Матеріали з англійської мови для організації дистанційного

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

навчання учнів та для самостійного опрацювання учнями:

Безкоштовні матеріали тестів від британського видавництва Oxford University Press для підготовки тестових завдань на рівні **A2+**, **B1** та **B2** з **Grammar, Vocabulary, Use of English, Listening, Reading** та **Writing**. Кожен тест запропоновано у двох варіантах з ключами та аудіоскриптами. Аудіофайли можна завантажити у форматі MP3. Для використання цих матеріалів потрібна попередня реєстрація.

URL: <https://goo.su/0zYF>

Безкоштовні тематичні розробки від Міжнародного освітньо-методичного центру Dinternal Education (тексти для розвитку навичок читання, тестові завдання з граматики, комунікативні завдання для розвитку навичок письма)

URL: <http://elt.dinternal.com.ua/for-teachers/teachers-packs>

Безкоштовні практичні матеріали (рівень B2) для підготовки учнів до ЗНО від видавництва Cambridge University Press

URL: Handbook for B2 First

URL: <https://goo.su/0ZYf>

Практичні ресурси Британської Ради в Україні для навчання учнів початкової школи та 5-6 класів. Детальні розробки уроків з покликаннями на флешкартки, аудіо матеріали, відео матеріали тощо. Скориставшись пошуком чи алфавітним показником, за даним покликанням можна знайти матеріали до усіх тем, які вивчаються у початковій школі та у 5-6 класі.

URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/resources/primary>

Практичні ресурси Британської Ради в Україні для навчання учнів 7-11 класів. Детальні розробки уроків з покликаннями на флешкартки, аудіо матеріали, відео матеріали тощо. Скориставшись пошуком чи алфавітним показником, за даним покликанням можна знайти матеріали до усіх тем, які вивчаються у 7-11 класах.

URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/resources/secondary>

Онлайн ресурс Британської Ради для навчання учнів початкової школи. На даному сайті представлено інтерактивні матеріали для розвитку комунікативних навичок учнів 1-4 класів. Матеріал розділено за темами, які вивчаються у початковій школі.

URL: <https://goo.su/0zYg>

Онлайн ресурс Британської Ради для навчання учнів 9-11 класів. На даному сайті представлено інтерактивні матеріали для розвитку

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

комунікативних навичок учнів 9-11 класів, а саме: завдання з граматики, підготовка до екзаменів, завдання на розвиток навичок аудіювання, говоріння, читання та письма, країнознавчий матеріал тощо.

URL: <https://goo.su/0Zyg>

Онлайн ресурс Британської Ради для навчання учнів 9-11 класів з країнознавства. На даному сайті представлено відеоматеріали та завдання різного типу до кожного відео фрагменту.

URL: <https://learnenglishteens.britishcouncil.org/uk-now/video-uk>

Безкоштовний онлайн тест на визначення рівня володіння англійською мовою для учнів 9-11 класів (розроблено Британською Радою).

URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/online-english-level-test>

Безкоштовний онлайн ресурс для навчання граматики англійської мови, рівень A1-A2 (розроблено Британською Радою).

URL: <https://goo.su/0zyh>

Безкоштовний онлайн ресурс для навчання граматики англійської мови, рівень B1-B2 (розроблено Британською Радою).

URL: <https://goo.su/0zYh>

Безкоштовний відео ресурс Британської Ради з країнознавства для учнів 9-11 класів (рівень B1-B2) «Word on the Street», спрямований на розвиток навичок аудіювання, граматики та розширення словникового запасу. Містить інтерактивні завдання після кожного відео фрагменту.

URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/general-english/word-street>

Безкоштовний онлайн ресурс Британської Ради з ділової англійської (Business English).

URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/business-english>

Безкоштовний онлайн ресурс Британської Ради для учнів 9-11 класів з країнознавства. Матеріали зібрано та представлено групою професійних молодих блогерів Великої Британії.

URL: <https://learnenglishteens.britishcouncil.org/magazine>

Граматичні інтерактивні завдання для учнів початкової школи.

URL: <https://goo.su/0ZyH>

Безкоштовний онлайн ресурс британського видавництва Macmillan Education для учнів 1-11 класів з теми «Великдень».

URL: <https://macmillanukraine.com/teachers/articles/55529/>

Macmillan Life Skills: безкоштовні онлайн ресурси для навчання життєвих компетентностей на уроках англійської мови

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

URL: <https://macmillanukraine.com/teachers/life-skills/>

Безкоштовний онлайн тест (рівні А1-В2) для визначення рівня володіння англійською мовою, розроблений британським видавництвом Macmillan Education.

URL: <https://macmillanukraine.com/teachers/placement-test/>

1.5.4. Організація навчання учнів російської мови

Розалія Кірнасоська,

методист відділу іноземних мов КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»

У зв'язку з тимчасовим призупиненням освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, з метою виконання навчальної програми з російської мови та створення умов для реалізації індивідуальних освітніх траєкторій учнів засобами технологій дистанційного навчання рекомендуємо:

1. Використовувати навчальну та методичну літературу з російської мови, яку включено до «Переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України» на 2019/2020 навчальний рік.

URL: <https://goo.su/0zZd>

2. Спланувати роботу з учнями відповідно до календарно-тематичного планування з російської мови на II семестр 2019/2020 н.р. (крім уроків узагальнення, тематичного контролю, контрольної перевірки навичок аудіювання, говоріння, читання вголос та мовчки, усного та писемного мовлення).

3. Під час самостійної роботи учнів орієнтувати їх на матеріал, який є ідентичним у російській та українській мові (розділ «Пунктуація», «Синтаксис» та інші), та вивчався на уроках української мови з метою раціонального використання часу для засвоєння специфічного для російської мови матеріалу.

4. З метою врахування індивідуальних особливостей учнів, рівня їх підготовки з предмета пропонувати школярам індивідуальні та диференційовані завдання, орієнтувати на роботу з різними джерелами інформації.

5. Для перевірки теоретичних знань з мови та мовленнєвих умінь та навичок пропонувати учням тестові завдання, які враховують специфіку матеріалу, що засвоюється учнями самостійно.

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

6. Для отримання зворотного зв'язку із учнями використовувати електронну пошту, скайп, а також власні вебресурси або веб-ресурс закладу освіти.

7. Надавати індивідуальні консультації учням, у яких виникають труднощі під час засвоєння теоретичного матеріалу чи виконання практичних завдань за допомогою відеозв'язку, чату.

8. Для ущільнення матеріалу пропонувати учням таблиці, схеми, які передбачають засвоєння матеріалу блоками.

1.5.5. Організація дистанційного навчання суспільствознавчих предметів

Тетяна Гребенчук,

завідувач відділу суспільствознавчих предметів КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»

Процес навчання всесвітньої історії, історії України (інтегрованого курсу «Історія: Україна і світ»), правознавства, громадянської освіти рекомендуємо організувати відповідно до календарно-тематичного планування на II семестр 2019/2020н.р.(крім уроків узагальнення та тематичного контролю).

Для цього вчителеві пропонуємо розробити навчально-тематичний план самостійної роботи учнів в умовах проведення дистанційного навчання для кожного навчального предмета та класу.

Пропонуємо зразок орієнтовного плану роботи.

Предмет	Клас	Тема для самостійного вивчення	Завдання для самостійної роботи
Історія України	10	Правовий статус українських земель у складі Польщі. Економічне і соціальне становище населення. Міжнародні відносини	1.Прочитати параграф 2.Виконати (на вибір) 2-3 завдання до параграфа. 3.Подивитись відео за покликанням: https://www.youtube.com/watch?v=tfqG75NpWaI&t=122s 4.Виконати тестові завдання.

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

Всесвітня історія	8	Економічний занепад та політична криза в Речі Посполитій (друга половина XVII – XVIII ст.).	1.Прочитати параграф 2.Заповнити таблицю «Поділи Речі Посполитої» (таблицю розмістити у Viber, WhatsApp, власному блозі тощо)
Основи правознавства	9	Розділ IV. «Неповнолітні як суб'єкти цивільних, трудових, сімейних, трудових, адміністративних і кримінальних правовідносин». Тема: адміністративні правопорушення	1.Прочитати параграф підручника 2.Виконати (2-3) завдання до параграфа 3.Опрацювати розділи I, II загальної частини і II розділ особливої частини Кодексу України про адміністративні правопорушення 4. Розв'язати юридичну задачу 5. Переглянути онлайн курс «Права людини в освітньому просторі» https://courses.edera.com/courses/course-v1:EDERA_OSCE+HRE101+2019/about (за бажанням) 6. Виконати тренувальні тести за покликанням http://childlaw.com.ua/online-test/
Громадянська освіта	10	Розділ VI «Взаємодія громадян і держави в досягненні суспільного добробуту». Тема: ринок праці	1.Прочитати параграф підручника 2.Виконати завдання до параграфа 3.Створити презентацію на тему «Моя майбутня професія» 4.Використати для додаткової інформації сайт https://www.citizen.in.ua/ .

Навчальне спілкування з учнями можна організувати через Skype, Viber, WhatsApp, власні блоги, платформи для створення тестів (<http://osvita.ua/school/method/technol/45747/>) тощо.

Усі завдання, виконані учнями самостійно, мають бути проаналізовані та оцінені вчителем. Після відновлення навчального процесу провести урок застосування знань, умінь і навичок з тем, вивчених за технологією дистанційного навчання.

Пропонуємо також перелік додаткових інтернет-ресурсів, які

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

сприятимуть засвоєнню навчального матеріалу.

1. Відеоуроки з історії України: URL: <https://goo.su/0ZZd>.

2. Правознавство: онлайн курс «Права людини в освітньому просторі». URL: <https://goo.su/0zZe>.

3. Громадянська освіта. URL: <https://www.citizen.in.ua/>.

4. Підготовка до ДПА/ЗНО:

URL: <https://goo.su/0zzf>.

URL: <https://goo.su/0zzF>.

URL: <https://goo.su/0zZF>.

1.5.6. Організація дистанційного навчання учнів освітньої галузі «Мистецтво»

Світлана Ковальова,

*завідувач кафедри суспільно-гуманітарних та мистецьких дисциплін
КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти
педагогічних кадрів», кандидат педагогічних наук, доцент;*

Оксана Логімахова,

*методист кафедри суспільно-гуманітарних та мистецьких
дисциплін КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних кадрів»*

З метою забезпечення безперервного навчання на уроках освітньої галузі «Мистецтво» на період карантинних заходів, враховуючи вікові та індивідуальні психологічні особливості учнів в умовах дистанційного навчання, рекомендуємо:

– реалізовувати зміст навчання, як через інтегрований курс «Мистецтво», так і через окремі предмети за видами мистецтва: образотворче мистецтво і музичне мистецтво, враховуючи особливості навчальних програм, варіативність їх художнього змісту: а саме можливість кожного учителя обирати мистецькі твори для сприймання та виконання учнями, орієнтуючись на навчальну тематику, критерій їх високої художньої якості, репрезентативність художньо-регіональної специфіки, цікавість для учнів і відповідність їх віку. Зокрема, для реалізації змісту необхідно обирати твори і види мистецтва, що репрезентують найхарактерніші мистецькі ознаки, що, по суті, є мистецькими візитівками того чи іншого культурного

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

регіону світу.

– організувати дистанційне навчання учнів відповідно до календарно-тематичного планування з навчальних предметів освітньої галузі «Мистецтво»;

– створити Вайбер/Телеграм/Фейсбук спільноту для взаємодії та зворотнього зв'язку із вчителем і учнями (ем);

– для стимулювання пізнавальної та творчої активності учнів радимо підготувати різні за характером завдання: репродуктивні, пізнавально-пошукові, творчі, пізнавально-практичні, мистецько-творчі, художньо-практичні;

– створити мистецьку скарбничку творчих досягнень учнів, підготувавши завдання для самостійної роботи до теми конкретного уроку з метою реалізації наскрізних ліній програм освітньої галузі «Мистецтво» (художньо-практична діяльність, сприймання та інтерпретація мистецтва, спілкування через мистецтво);

– для розкриття тем уроків мистецтва використовувати різний контент в Ютубі (відео, короткі ролики, фільми BBC або National Geographic), а також Ютуб канали, блоги учителів-предметників;

– за можливості використовувати сервіси для проведення
Онлайн навчання:

URL: <https://goo.su/0Zzf>;

URL: <https://goo.su/0ZZF>;

URL: <https://goo.su/0zZg>;

– для забезпечення різних видів мистецької діяльності учнів початкової школи пропонуємо Ютуб канал для малечі «З любов'ю до дітей»

URL: <https://goo.su/0zZh>, який пропонує мультфільми, пісенні кліпи дітям різного віку;

а також:

– **Дитячі пісні і мультики українською мовою**- захоплюючий світ мистецької діяльності

– Ролики - Дитячі Пісні й Мультики Українською Мовою - 3 ...

– **Інтеграція музики і англійської мови**

13 кращих дитячих пісень для вивчення англійської мови ...

Руханки для дітей Англійською мовою 10 відео - 3 любов'ю ...

ознайомити учнів з мобільними додатками, що наблизять їх до світу мистецтва (DailyFrt, платформа: Android, iOS, Stop Motion Studio,

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

портативна анімаційна студія, яка перетворить клас на студію «Дісней», Scratchjr – елементарна анімація з мультиплікаційними персонажами та рухами);

– для учнів основної і старшої школи рекомендуємо додаток «Touch Van Gogh – секрети світових шедеврів та персоналії видатних художників», а також фільми про видатних художників, музикантів (Наприклад, Мікельанжело. Безкінечність);

– для розвитку наскрізних умінь з образотворчого мистецтва рекомендуємо ознайомитись в Ютубі з відео «15 крутих лайфаків для малювання» та запропонувати учням одну із технік створення власного художнього образу;

– для розкриття тем уроків і самостійного навчання учнів використовувати сайти віртуальних подорожей українськими та світовими музеями.

URL: <https://goo.su/0ZZH>;

а також корисний для мистецьких вражень сайт «20 шедеврів великих композиторів».

URL: <https://goo.su/0zzI>

– оцінювання навчальних досягнень учнів необхідно здійснювати на основі самостійно виконаних завдань у різних видах мистецької діяльності відповідно до показників успішності, визначених освітньою програмою;

– для ефективного забезпечення дистанційного навчання пропонуємо використати навчальну та методичну літератур з предметів художньо-естетичного циклу, що зазначена у переліках навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України, що розміщені у віртуальному методичному кабінеті для вчителів освітньої галузі “Мистецтво ”, інформаційній системі КНЗ КОР “Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів”

URL: <https://base.kristti.com.ua/?p=7678>

– під час підготовки до уроків мистецтва радимо використовувати періодичні фахові видання, зокрема науково-методичний журнал «Мистецтво та освіта», “Мистецтво в школі”

URL: http://journal.osnova.com.ua/journal/37Мистецтво_в_школі_%28музика%2C_образотворче_мистецтво%2C_художня_культ

– сайт для вчителів мистецької освітньої галузі “Збережемо

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

мистецтво в школі”, посібник Масол Л.М. “Методика викладання інтегрованого курсу “Мистецтво”

URL: <https://goo.su/0ZZi>

Також пропонуємо онлайн платформи для організації дистанційного навчання учнів закладів загальної середньої освіти:

Чудо-юдо – безкоштовний сервіс для дітей молодшого шкільного віку, який надає у вільне користування безліч матеріалів для скачування, в тому числі й авторські розробки викладачів за різними напрямками.

URL: <https://chudo-udo.com/ot-4-do-6-let>

Дитячі пісні і мультитики українською мовою- захоплюючий світ мистецької діяльності

Ролики - Дитячі Пісні й Мультитики Українською Мовою - 3 ...

Інтеграція музики і англійської мови- 13 кращих дитячих пісень для вивчення англійської мови ...

13 кращих дитячих пісень для вивчення англійської мови ...

Руханки для дітей Англійською мовою 10 відео - 3 любов'ю ...

EdEra – безкоштовний освітній проєкт, який ставить за мету зробити освіту якісною і доступною, і в якому пропонуються інтерактивні лекції, конспекти. Після завершення навчання складається іспит. Для використання матеріалів ресурсу потрібно зареєструватися.

URL: <https://www.ed-era.com/courses/>

BrainBasket Foundation – безкоштовний ресурс, який допоможе оволодіти програмування за допомогою візуальних матеріалів. Діти можуть навчитися створювати ігри, анімацію та багато іншого.

URL: <https://brainbasket.org/ru/besplatnyie-uroki-scratch/>

The MetropolitanMuseum of Art – Youtube-канал, матеріали якого допоможуть зануритися у світ мистецтва.

URL: <https://www.youtube.com/user/metmuseum>

Google Клас (Google Classroom) – це безкоштовний сервіс для навчальних закладів і користувачів з особистими обліковими записами Google. Він економить педагогам час, спрощує організацію навчального процесу та спілкування з учнями. Вчителі можуть додавати учнів до курсу самостійно або надсилати їм код для приєднання. Створення курсу займає всього кілька хвилин. Вчителі можуть робити оголошення й миттєво створювати обговорення, а учні – ділитися один з одним ресурсами та відповідати на

КАХУТ (Kahoot) – платформа для створення вікторин, тестів, дидактичних ігор. Сервіс можна використовувати для виконання завдань

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

на будь-якому пристрої, що має доступ до Інтернету – смартфон, планшет, а вчитель може поставити бали за правильність та швидкість виконання.

ClassDojo — це простий інструмент для оцінки роботи класу в режимі реального часу, ідея якого полягає в тому, щоб допомогти учителям швидко і просто оцінити самостійну роботу учнів.

Classtime – це помічник вчителя для онлайн-тестування і простеження прогресу усього класу в реальному часі.

LearningApps.org – сервіс для підтримки процесів навчання та викладання за допомогою невеликих інтерактивних модулів. Ці модулі можуть використовуватись безпосередньо як навчальні ресурси або для самостійної роботи.

НОВА ШКОЛА – цікавіше за підручник – мультимедійні уроки, відповідно до шкільних програм з кращих освітніх YouTube каналів.

Щоденник.ua – шкільна освітня мережа – для зворотнього зв'язку

URL: <http://company.shodennik.ua/benefits/education/>

1.6. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу з природничих предметів, технологій, освітньої галузі «Здоров'я і фізична культура» в основній та старшій школі в умовах дистанційного навчання

1.6.1. Організація дистанційного навчання учнів природознавства. 5 клас

Андрій Довгань,

*завідувач кафедри природничо-математичної освіти та технологій
КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти
педагогічних кадрів», кандидат географічних наук, доцент*

На уроках природознавства у 5 класі проєктна діяльність виступає засобом формування й оцінювання предметних компетентностей. Учні мають робити проєкт самостійно (від планування до презентування), проте з обов'язковим супроводом учителя та можливістю постійного консультування з ним. Рівень їхньої самостійності та завдання для виконання визначає вчитель.

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

Також можна деякі проєкти з природознавства проводити як міжпредметні, наприклад з інформатикою, математикою, мовою і літературою та історією. Можна узгодити з учителями інших предметів, які працюють в цьому класі і також виконують з учнями проєкти, спільні вимоги щодо наскрізних умінь учнів, які формуються і розвиваються при виконанні ними проєктів. Це значно зекономить час і підвищить рівень здобутих учнями ключових компетентностей.

Опис усіх проєктів і орієнтовні методичні рекомендації для вчителів, допоміжні матеріали для учнів, форми оцінювання, які учні і вчителі можуть застосовувати для відслідковування поступу в навчанні й підсумкового оцінювання продуктів проєктів і очікуваних навчальних результатів, розміщено на електронному ресурсі <http://priodaprojects.blogspot.com/>

Зважаючи на це, пропонуємо для самостійного опанування такий навчальний матеріал та виконання проєктних робіт. Результати досліджень учні можуть представляти у формі мультимедійної презентації, буклету, газети, постеру, фотоколажу, ілюстрованої розповіді.

Навчальний матеріал	Теми практичних та проєктних робіт
<p>Тема 1. Земля як планета Форма і розміри Землі. Рухи Землі. Пори року. Способи зображення Землі. Ґрунт, його значення і властивості. Повітря – суміш газів. Значення повітря. Властивості повітря. Вода на Землі. Властивості води. Три стани води. Кологообіг води. Вода – розчинник. Розчини у природі. Значення води у природі. Використання води людиною.</p>	<p>Навчальний проєкт: Наш дім - Сонячна система</p> <p>Опис орієнтовних завдань та хід виконання проєкту можна проглянути за покликанням: http://priodaprojects.blogspot.com/2017/03/blog-post_5.html</p>
<p>Тема 2. Планета Земля як середовище життя організмів Різноманітність організмів.</p>	<p>Практичне заняття. Визначення назв найбільш поширених в Україні рослин, грибів, тварин за</p>

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

Рослини, Тварини, Гриби, Бактерії.	допомогою атласів-визначників, електронних колекцій.
Тема 3. Людина на планеті Земля Людина – частина природи. Зв’язок людини з природою. Зміни в природі, що виникають унаслідок природних чинників і діяльності людини. Екологічні проблеми та їх розв’язування (збереження біологічного різноманіття. Охорона природи. Червона книга України. Заповідники, заказники, національні парки та їхнє значення для збереження природи Землі	Навчальний проєкт: Викидати не можна перетворювати Опис орієнтовних завдань та хід виконання проєкту можна проглянути за покликанням: http://prirodaprojects.blogspot.com/2017/03/blog-post_5.html

1.6.2. Організація дистанційного навчання учнів хімії

Олена Бобкова,

*методист відділу хімії, біології, екології та основ здоров’я
КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти
педагогічних кадрів»*

Пропонуємо вчителям поєднати два варіанти виконання навчальних програм з предмета «Хімія».

1. Перерозподіл навчальних годин за рахунок резервного часу та інтенсифікації освітнього процесу, що можливо здійснити такими способами:

- об’єднання навчальних тем або укрупнення дидактичних модулів;
- оглядове або самостійне вивчення навчального матеріалу, який не є базовим;
- використання технологій активного навчання, зокрема проєктної діяльності;
- використання резервних годин навчальної програми та годин, передбачених на проведення окремих уроків підготовки до тематичного оцінювання, розв’язування творчих завдань, корегування знань та умінь тощо.

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

Зауважимо, що **всі контрольні та практичні роботи, визначені навчальними програмами, мають бути виконані.**

З огляду на вище зазначене, пропонуємо для самостійного опанування такий навчальний матеріал і тематику проектних робіт. Нагадуємо, що результати досліджень учні можуть представляти у формі мультимедійної презентації, буклету, газети, постеру, фотоколажу, ілюстрованої розповіді тощо.

Клас	Навчальний матеріал	Теми проєктних робіт
7 клас	Поширеність Оксигену в природі. Кисень, поширеність у природі.	7. Проблема забруднення повітря та способи розв'язування її. 8. Поліпшення стану повітря у класній кімнаті під час занять.
	Проблема чистого повітря. Застосування та біологічна роль кисню.	
	Вода, поширеність у природі, фізичні властивості. Значення води і водних розчинів у природі та житті людини.	11. Способи очищення води в побуті. 13. Еколого-економічний проєкт «Зберігаючи воду – заощаджую родинний бюджет».
8 клас	Поширеність у природі та використання оксидів, кислот, основ і середніх солей. Вплив на довкілля і здоров'я людини.	7. Неорганічні речовини – представники основних класів у будівництві й побуті. 8. Хімічний склад і використання мінералів. 9. Вплив хімічних сполук на довкілля і здоров'я людини.
9 клас	Значення природних і синтетичних органічних сполук. Захист довкілля від стійких органічних забруднювачів.	11. Використання полімерів: еколого-економічний аспект. 17. Хімічний склад засобів догляду за ротовою порожниною. 18. Друге життя паперу. 19. Джерела органічного забруднення території громади (мікрорайону).
	Хімічна наука і виробництво в Україні. Видатні вітчизняні вчені – творці хімічної науки.	20. Видатні вітчизняні хіміки як учені й особистості.
10 клас	Найпоширеніші полімери та сфери їхнього використання. Вплив полімерних матеріалів	25. Рециклінг як єдиний цивілізований спосіб утилізації твердих побутових відходів.

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

	на здоров'я людини і довкілля. Проблеми утилізації полімерів і пластмас в контексті сталого розвитку суспільства.	26. Переробка побутових відходів в Україні та розвинених країнах світу. 27. Перспективи одержання і застосування полімерів із наперед заданими властивостями. 28. Дослідження маркування виробів із полімерних матеріалів і пластмас.
	Загальні поняття про біологічно активні речовини (вітаміни, ферменти).	31. Доцільність та шкідливість біологічно активних добавок.
<i>II клас</i>	Сучасні силікатні матеріали. Мінеральні добрива. Біологічне значення металічних і неметалічних елементів.	8. Раціональне використання добрив та проблема охорони довкілля. 9. Запобігання негативному впливові нітратів на організм людини. 10. Неорганічні речовини у фармації (або домашній аптечці) і харчовій промисловості.

Для оцінювання проектної діяльності учитель має погодити з учнями відповідні критерії. При розробленні критеріїв мають враховуватися вікові особливості учнів. Пропонуємо **орієнтовні критерії оцінювання проєкту (за А.А. Пуліною)**:

- актуальність сформульованої проблеми, її відповідність темі дослідження;
- коректність обраних методів дослідження та оброблення одержаних результатів;
- активність кожного учасника проєкту відповідно до його ролі в групі;
- колективний характер прийнятих рішень;
- характер спілкування та взаємодопомоги учасників проєкту;
- глибина занурення в проблему, залучення знань з інших галузей;
- доказовість прийнятих рішень, уміння аргументувати свої висновки;
- естетика оформлення результатів проєкту;
- форма та повнота презентації проєкту;
- уміння відповідати на запитання опонентів;
- практична цінність.

Учитель має пам'ятати, що оцінювати проєкт мають усі стейкхолдери. Доцільно залучати учнів до самооцінювання та взаємооцінювання на основі спільно вироблених критеріїв.

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

---

2. Організація (за можливості) дистанційного навчання учнів.

Для забезпечення дистанційного навчання учнів можна використовувати власні вебресурси (блог, соціальні мережі, електронну пошту, інструменти цифрового навчання <https://miyklas.com.ua>, www.edmodo.com); Google-сервіси (Classroom) або вебресурс закладу освіти. Якщо в класі невелика кількість учнів та існує можливість спілкування в реальному часі, пропонуємо використати можливості скайп-зв'язку як для проведення навчальних занять, так і надання окремих консультацій. Джерельною базою навчального матеріалу, який мають опанувати учні, можуть бути підручники, робочі зошити (якщо вони використовуються вчителем), авторські матеріали та матеріали інших педагогів, які можна підібрати на сайтах: <https://naurok.com.ua/>, <https://osvitoria.media/>, <http://metod-bank.com.ua/>, <https://learningapps.org/>, <https://www.classtime.com/uk/>, <http://prosvitcenter.org/>, <http://virtualschool.org.ua>, <http://disted.edu.vn.ua/>.

За **неможливості** організації онлайн занять радимо організувати асинхронне дистанційне навчання. Для цього покликання на навчальні матеріали або ж самі навчальні матеріали й завдання для самостійного опрацювання розміщуються та /або надсилаються учням за допомогою інтернет-ресурсів (електронна пошта, телеграм-канал, група у фейсбуці, вайбері тощо). Визначається час на опрацювання матеріалу і виконання завдань та спосіб його надсилання вчителю. Після перевірки завдань обов'язковою є організація зворотного зв'язку – короткий коментар щодо якості та повноти виконання завдання та досягнення цілей навчання або обговорення учнівської роботи в онлайн режимі. Важливо передбачити надання можливості учневі, за потреби, доопрацювати навчальний матеріал для покращення результатів освітньої діяльності.

Окрім того, запропонуйте учням повправлятися у розв'язуванні тестових завдань з метою самостійної перевірки рівня розвитку предметної компетентності. Використати для цього можна матеріали сайту Львівського регіонального центру оцінювання якості освіти.

URL: <https://lv.testportal.gov.ua/index.php/pidhotovka-do-testiv/38-pidhotovka-do-zno-2019>.

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

1.6.3. Організація дистанційного навчання учнів географії

Андрій Довгань,

*завідувач кафедри природничо-математичної освіти та технологій
КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти
педагогічних кадрів», кандидат географічних наук, доцент;*

Валерій Сovenко,

*завідувач відділу географії, економіки та краєзнавства
КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти
педагогічних кадрів»*

Володимир Гудима,

*методист відділу географії, економіки та краєзнавства
КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти
педагогічних кадрів»*

Пропонуємо вчителям поєднати два варіанти виконання навчальних програм: шляхом перерозподілу навчальних годин за рахунок резервного часу та інтенсифікації освітнього процесу й організації (за можливості) дистанційного навчання учнів.

1. Перерозподіл навчальних годин за рахунок резервного часу та інтенсифікації освітнього процесу, що можливо здійснити такими способами:

- об'єднання навчальних тем або укрупнення дидактичних модулів;
- оглядового або самостійного вивчення навчального матеріалу, який не є базовим;
- використання технологій активного навчання, зокрема проєктної діяльності;
- використання резервних годин навчальної програми та годин, передбачених на проведення окремих уроків підготовки до тематичного оцінювання, корегування знань та умінь тощо.

З огляду на вище зазначене, пропонуємо для самостійного опанування такий навчальний матеріал та виконання практичних і проєктних робіт (досліджень). Нагадуємо, що результати досліджень учні можуть представляти у формі мультимедійної презентації, буклету, газети, постеру, фотоколажу, ілюстрованої розповіді тощо.

Клас	Навчальний матеріал	Теми проєктних і практичних робіт
6 клас	Води суходолу – поверхневі і підземні. Річка: річкова система,	Дослідження 1. Значення вод суходолу для природи і людини.

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

	<p>басейн річки, річкова долина. Найдовші, найбільші за площею басейни й найповноводніші річки світу. Пороги і водоспади. Живлення, водний режим і робота річок.</p>	<p>Дослідження 2. Охорона Вод своєї місцевості Практична робота 6. Позначення на контурній карті назв річок та озер</p>
	<p>Озера, їх різноманітність за площею, походженням озерних улоговин, солоністю. Найбільші і найглибші озера земної кулі.</p>	
	<p>Болота, особливості їх утворення та поширення. Штучні водойми і водотоки: ставки, водосховища, канали.</p>	
7 клас	<p>Географічне положення. Поділ Євразії на дві частини світу. Дослідження та освоєння материка.</p>	<p>Практична робота 10. Позначення на контурній карті назв географічних об'єктів Євразії.</p>
	<p>Тектонічна будова. Рельєф, роль внутрішніх і зовнішніх сил у його формуванні. Корисні копалини</p>	<p>Практична робота 11. Визначення типів клімату в межах помірного кліматичного поясу Євразії за допомогою кліматичних діаграм.</p>
	<p>Загальні риси клімату. Кліматичні пояси і типи клімату. Води суходолу.</p>	<p>Дослідження 4. Здійснення уявної подорожі уздовж 50-ї паралелі: складання карти маршруту з позначенням країн, природних об'єктів та природних комплексів.</p>
8 клас	<p>Використання природно-ресурсного потенціалу України. Основні види забруднень довкілля в Україні. Вплив екологічної ситуації на життєдіяльність населення. Природно-заповідний фонд України. Національна екологічна мережа. Моніторинг навколишнього середовища. Природно-заповідні об'єкти своєї місцевості.</p>	<p>Дослідження 8. (на вибір) Вплив компонентів природи на здоров'я людини. Зміни природи своєї місцевості під впливом діяльності людини. Практична робота 10. Позначення на контурній карті об'єктів природно-заповідного фонду України.</p>
9 клас	<p>Виробництво харчових продуктів, напоїв Чинники розміщення підприємств, що виробляють харчові продукти. Харчова про-</p>	<p>Дослідження 1. Українські та імпортні продукти в споживчому кошику вашої родини. Дослідження 2. Традиційні продукти</p>

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

	<p>мисловість в Україні. Виробництво харчових продуктів у своєму регіоні.</p> <p>Виробництво продуктів харчування в світі: сучасні тенденції, вплив глобалізації та національних традицій, взаємозв'язок з агробізнесом. Традиційні виробництва харчових продуктів окремих країн світу.</p>	<p>харчування в Україні та країнах сусідах.</p> <p>Дослідження 3. Виробництво харчових продуктів у своєму регіоні.</p> <p>Дослідження 1. Роль ТНК у харчовій промисловості світу.</p>
10 клас	<p>Особливості економіки країн Америки. Роль американських ТНК в економіці регіону. Первинний сектор економіки. Сільське господарство: вплив природних, історичних чинників та глобалізації на спеціалізацію. Лісове господарство. Вторинний сектор економіки. Основні осередки промисловості в регіоні.</p>	<p>Практична робота</p> <p>5. Складання картосхеми типології країн Америки за рівнем їх економічного розвитку.</p> <p>Орієнтовні теми для досліджень (за вибором учня/учениці)</p> <p>1. «Бананові республіки»: типові ознаки та сучасний розвиток.</p> <p>2. Панамериканське шосе – дорога через три Америки.</p> <p>3. Туризм як чинник розвитку країн Карибського басейну.</p>
	<p>Третинний сектор економіки. Найважливіші міжнародні транспортні магістралі, вузли. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Америки. Особливості їх участі в міжнародному поділі праці. Зв'язки України з країнами Америки.</p>	
11 клас	<p>Сучасна географія виробництва транспортних засобів, електроніки, фармацевтичної продукції, чинники участі національних економік у глобальних ланцюгах доданої вартості.</p> <p>Виробництво текстилю, одягу, взуття: сучасна просторова організація, чинники міжнародної спеціалізації.</p> <p>Сучасні транспортно-логістичні системи та інформаційно-кому-</p>	<p>Практична робота</p> <p>8. Позначення на контурній карті (знаками руху) глобальних ланцюгів доданої вартості «<i>видобування алюмінієвої сировини – виробництво глинозему – виробництво первинного алюмінію – споживання алюмінію</i>».</p> <p>Дослідження</p> <p>1. Світовий ринок патентів: лідери й аутсайтери.</p> <p>2. Роль транснаціональних компаній у</p>

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

	нікаційні мережі як інфра-структурний каркас глобальної економіки. Світовий ринок інвестицій і фінансів. Туризм. Формування «інформаційного суспільства».	розвитку машинобудівних та хімічних виробництв в Україні
	Географічні складники політичної географії: географічний простір, території, географічні місця. Політичні складники: політичні інституції, політичні відносини, «сила». Територіально-політичні системи національного і наддержавного рівнів.	

Перед виконанням проєкту мають бути запропоновані для спільного обговорення критерії його оцінювання (при розробленні критеріїв мають враховуватися вікові особливості учнів).

2. Організація (за можливості) дистанційного навчання учнів.

Для забезпечення дистанційного навчання учнів можна використовувати власні вебресурси (блог, соціальні мережі, електронну пошту, інструменти цифрового навчання <https://miyklas.com.ua/>, www.edmodo.com); Google-сервіси (Classroom) або веб-ресурс закладу освіти. Якщо в класі невелика кількість учнів і існує можливість спілкування в реальному часі, пропонуємо використати можливості скайп-зв'язку як для проведення навчальних занять, так і надання окремих консультацій. Джерельною базою навчального матеріалу, який мають опанувати учні, можуть бути підручники, робочі зошити (якщо вони використовуються вчителем), власноруч розроблені матеріали та матеріали інших авторів, які можна підібрати на сайтах <https://naurok.com.ua/>, <https://osvitoria.media/>, <http://metod-bank.com.ua/>, <https://learningapps.org/>, <https://www.classmate.com/uk/>, <http://prosvitcenter.org/>, <http://virtualschool.org.ua>, <http://disted.edu.vn.ua/> тощо.

Рекомендуємо надавати освітні послуги шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання.

Для цього пропонуємо рекомендувати школярам джерельну базу (відповідні параграфи підручників та інтернет-ресурси);

для дистанційного навчання використовувати: освітні вебресурси та онлайн-платформи, віртуальні класні кімнати; мультимедійні

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

матеріали, навчальні відеофільми, відео- та аудіозаписи лекцій, семінарів тощо; інтерактивні вправи; «віртуальні дошки».

Для отримання зворотного зв'язку пропонуємо використовувати електронну пошту, онлайн-тестування тощо.

Сайти, які можна використовувати при дистанційному навчанні географії: www.geograf.com.ua; www.classtime.com; www.LearningApps.org; <https://geographer.com.ua/book>

Окрім того, запропонуйте учням повправлятися у розв'язуванні тестових завдань з метою самостійної перевірки рівня розвитку предметної компетентності. Використати для цього можна матеріали сайту <https://www.znonasharu.org.ua>.

1.6.4. Рекомендації щодо ущільнення програмового матеріалу з трудового навчання (технологій) у закладах загальної середньої освіти

Олена Сацюк,

*завідувач відділу трудового навчання та технологій
КНЗ КОР «Київський інститут післядипломної освіти
педагогічних кадрів»*

Рекомендуємо здійснити ущільнення програмового матеріалу з трудового навчання (технологій) у закладах загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання такими способами:

1. Самостійно спланувати виконання навчальних програм «Навчальна програма з трудового навчання для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи» (оновлена), затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804 та «Технології. 10-11 класи (рівень стандарту)», затвердженої наказом МОН України від 23.10.2017 №1407.

2. Ущільнити кількість годин на опанування поточного та наступного проєктів. Кількість годин на виконання проєктів може бути змінено за рахунок використання резерву часу.

3. Організувати дистанційне навчання учнів відповідно до календарно-тематичного планування предмета на II семестр поточного навчального року.

4. Рекомендувати учням спростити об'єкти проєктної діяльності.

5. Зменшити кількість технологій на їх виготовлення (основну та

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

додаткові).

6. Консультації стосовно процесу роботи над всіма проектами у кожному класі (мінімаркетингові дослідження, зображення виробів: малюнок, ескіз, кресленик, схема, технологічні особливості їх виготовлення тощо) організовувати та проводити з використанням інтернет-ресурсів, що дозволяють забезпечити індивідуалізацію і диференціацію навчання.

7. Для організації дистанційного навчання використовувати:

– навчальну та методичну літературу з трудового навчання (технологій), рекомендовану МОН, зазначену в «Переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України», що розміщений на офіційних сайтах Міністерства, Інституту модернізації змісту освіти

URL: <https://goo.su/0zZJ>;

– різні освітні вебресурси та онлайн-платформи, віртуальні класні кімнати, мультимедійні матеріали, навчальні відеофільми, відео- та аудіозаписи лекцій, семінарів; інтерактивні вправи, «віртуальні дошки».

Корисні покликання для дистанційного навчання

1) Електронні версії підручників:

1.1. Офіційний сайт Інституту модернізації змісту освіти. URL: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/>

1.2. Віртуальний кабінет відділу трудового навчання КНЗ КОР «КОПОПК». URL: <https://sites.google.com/site/nmktud/navcalno-metodicne-zabezpecenna/pidruchniki?authuser=0>

2) Відеоматеріали:

2.1. Платформи для дистанційного навчання під час карантину, репетиторства, курсів тощо.

URL: <https://goo.su/13Zv>

2.2. Інструментарій формування оцінювання вчителя НУШ. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=7Fq-F5Faxf8&t=704s>

3) Корисні покликання:

3.1. Трудове навчання в українській школі. URL: <https://www.facebook.com/groups/1775468302718754/?ref=bookmarks>

3.2. Освітній проєкт «На урок». URL: <https://naurok.com.ua/>

3.3. Трудове навчання. Банк ідей для творчих проєктів. 5-11 класи. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/18409/>

3.4. Територія творчості: Банк ідей та пропозицій для творчих проєктів. URL: http://planetasdnilina.blogspot.com/p/blog-page_70.html

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

3.5. Скарбничка виробів для проєктів з трудового навчання. URL: <https://naurok.com.ua/skarbnichka-virobiv-dlya-proektiv-z-trudovogo-navchannya-46804.html>

1.6.5. Методичні рекомендації щодо організації, проведення й оцінювання навчальних предметів технологічного циклу в умовах карантину

Галина Гаврилюк,

старший викладач кафедри теорії й методики викладання навчальних дисциплін, завідувач навчально-методичної лабораторії технологій КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», кандидат педагогічних наук

Запропоновані методичні рекомендації підготовлено відповідно до чинних інструктивно-методичних документів Міністерства освіти і науки України та узагальнюють наявний досвід організації навчальних занять з предметів технологічного циклу в умовах карантину.

1.1. Календарно-тематичне планування технологічних уроків

У межах академічної автономії, відповідно до частин третьої та четвертої статті 10 Закону України «Про повну загальну середню освіту» питання організації освітнього процесу, виконання освітніх програм, навчальних планів є внутрішніми питаннями кожного закладу загальної середньої освіти, його педагогічної ради та завданням педагогічних працівників.

Із огляду на варіативність організації навчання з використанням технологій дистанційного навчання, Міністерство освіти і науки України рекомендує закладам загальної середньої освіти забезпечити всім учням доступ до навчальних матеріалів та завдань шляхом використання різних засобів обміну інформацією (лист МОН України № 1/9-213 від 16 квітня 2020 року «Щодо проведення підсумкового оцінювання та організованого завершення 2019/2020 навчального року»).

Зрозумілим є те, що в умовах карантину, календарно-тематичне планування, яке було складене учителями навчальних предметів технологічного циклу в докарантинному режимі, повинно бути переглянуте. У нього слід внести корективи, доповнення, частково змінити, а можливо й зовсім замінити. При цьому слід урахувати можливості його ефективної реалізації здобувачами освіти в домашніх умовах. А саме: наявний у

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

дітей компетентнісний досвід для виконання визначених проєктно-технологічних завдань; наявність чи відсутність конструкційних матеріалів, інструментів та обладнання для виконання запланованих видів робіт (технологій); особливості безпеки життєдіяльності (можливі травмуючі фактори, що можуть наразити на небезпеку); можливості організації зворотного зв'язку між учасниками освітнього процесу тощо.

Відтак, про внесені корективи у календарно-тематичне планування слід обов'язково повідомити адміністрацію освітнього закладу, довести до відома здобувачів освіти та їхніх батьків.

1.2. Заповнення класних журналів та оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України вказують на забезпечення в освітньому закладі академічної свободи педагогічних працівників. Вона відображається у можливості самостійного вибору учителями форм, методів, засобів навчання; технологій дистанційної взаємодії, що прийнятні для певного соціуму; авторських методик; впровадженні перспективного досвіду вчителів-новаторів для ефективної реалізації навчальної програми.

Відпрацьовані години пропонується обраховувати відповідно до навчального навантаження та визначеного розкладу занять. Тому потрібно максимально наблизити розклад занять, як власне й робочий час учителя, до звичайного розкладу, що функціонував у докарантинний період.

Ведення шкільної документації, а зокрема класних журналів слід відкласти до стабілізації епідеміологічної ситуації. Як зазначено у відповідних нормативних документах, результати оцінювання навчальних досягнень рекомендовано повідомляти учням у такі способи: фіксувати в електронному щоденнику (за наявності), надсилати в індивідуальному порядку шляхом використання одного із засобів зв'язку (електронної пошти, смс-повідомлення, повідомлення в одному з месенджерів, повідомлення телефоном тощо). Оприлюднення списку оцінок для всього класу є неприпустимим.

Учителям рекомендовано створити індивідуальний журнал, у якому, із зазначенням дати, фіксувати лише ті навчальні заняття, які проводились із здобувачами освіти за їх безпосередньою участю. Зазначимо, що за рішенням адміністрації освітнього закладу (в режимі використання технологій дистанційного навчання) у класному журналі на відповідній сторінці предмета можуть бути зафіксовано тему уроку, форми організації роботи з учнями (відео-уроки, онлайн консультації, скап-конференції,

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

тестування тощо), а також визначено зміст домашніх завдань.

Практика організації проєктно-технологічного навчання учнів у докарантинний період не передбачала (або визначалась на розсуд учителя) надання здобувачам освіти домашніх завдань, що мали практичний характер. Проте, на теперішній час стало зрозумілим, що в умовах карантину виникла потреба у виконанні саме таких практичних завдань, виконання яких сприятиме не тільки якісній реалізації змісту навчальних програм, а й дозволить забезпечити життєдіяльність родини в обмеженому просторі. Наприклад, це уроки кулінарії, проєкти з розділу «Основи побутової діяльності», тематичні вироби до календарних свят тощо. Доцільно у цей період давати учням невеликі за змістом, цікаві й посилені у виконанні домашні завдання практичного характеру. У той же час, учителям слід обов'язково інформувати батьків, що виконання усіх учнівських проєктів повинно проводитися лише під наглядом дорослих з дотриманням основних правил охорони праці щодо виконання визначених видів робіт (технологій).

Важливо пам'ятати, що якщо з певних об'єктивних причин учитель не в змозі провести оцінювання, – не варто хвилюватися. Відповідне оцінювання слід відкласти до завершення карантину, зафіксувавши у себе в нотатнику причину (чому це неможливо було зробити в конкретний період часу).

У листі МОН України від 16.04.2020 року № 1/9-213 «Щодо проведення підсумкового оцінювання та організованого завершення 2019/2020 навчального року» зазначено, що «питання організації освітнього процесу, виконання освітньої програми, навчального плану є внутрішніми питаннями кожного закладу загальної середньої освіти, його педагогічної ради та завданням педагогічних працівників». У контексті річного оцінювання навчальних досягнень учнів зазначено:

- підсумкове річне оцінювання виставляється з урахуванням результатів оцінювання за перший та другий семестри навчального року (враховуючи результати оцінювання з використанням технологій дистанційного навчання за другий семестр);
- під час організації освітнього процесу з використанням дистанційних технологій навчання в умовах карантину підсумкове оцінювання (тематичне, семестрове та річне) може здійснюватися віддалено, з використанням цифрових технологій для всіх здобувачів освіти, незалежно від форми, за якою вони здобувають освіту (очної (денної та вечірньої), заочної, дистанційної, мережевої, екстернатної, сімейної (домаш-

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

ньої), педагогічного патронажу);

– підсумкова оцінка за семестр виставляється з урахуванням результатів поточного, тематичного оцінювання, оцінювання різних видів мовленнєвої діяльності, отриманих учнями під час дистанційного навчання та до його початку.

1.3. Шляхи реалізації творчих проєктів

Трансформація календарного планування в умовах карантину передбачає й інші, спрощені підходи до організації проєктно-технологічної діяльності здобувачів освіти вдома.

Обираючи теми творчих проєктів та вироби, що виготовлятимуть діти, учитель повинен звертати увагу на наступне:

– об'єкт проєктування необхідно обирати з урахуванням: принципу здоров'язбереження, запобігаючи емоційному, ментальному та фізичному перевантаженню учнів; набутих ними компетентностей і реального матеріально-технологічного забезпечення;

– перед початком виконання творчих проєктів діти повинні бути ознайомлені з критеріями їх оцінювання та формами презентації проміжних та кінцевого результатів практичної діяльності.

Учителю необхідно з'ясувати перелік матеріалів та інструментів, які можуть бути доступними для учнів вдома. Це можна виконати у зручний спосіб – шляхом їх опитування чи анкетування.

У разі потреби доцільно замінити знайомі учням конструкційні матеріали (деревину, метал, пластик тощо) на альтернативні, доступні у побуті матеріали, а саме:

– прищіпки для білизни; бамбукові шпажки; китайські палички для їжі; палички від морозива, кави; сірники, зубочистки, олівці, тощо;

– дрiт, цвяхи,

– текстильні й неткані матеріали, нитки, мотузки;

– пластикова тара, пластикові кришечки від пляшок, CD-диски, гудзики чи іншу фурнітуру;

– папір, картон, гофрокартон;

– скляні невеличкі баночки, пляшечки, ємності;

– насіння, крупи та інші природні матеріали;

– клей тощо.

Слід також звернути увагу на найбільш розповсюджені інструменти, які майже у кожного є вдома: голка, ножиці, ніж, шило, викрутка, пасатижі, молоток.

Пропонуємо орієнтовні напрями виконання проєктних робіт.

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

1. «Корисне пристосування для дому» (учні, урахувавши потреби сім'ї, відшукують проблему, що спонукає їх до роботи).

Вироби, що можуть виготовляти учні у межах представленого напрямку: різноманітні органайзери для кухні, для ванної кімнати, для гаража; лотки для вирощування зелені на підвіконні (зокрема, з пластикових ємностей); вішак з мотузки; тримач для рулонних матеріалів (паперових рушників, фольги, стрейчевої плівки); вироби з картонних упаковок (у т. ч. будиночок для домашніх тварин); різноманітні підставки з прищіпок; підставки для столових приборів з консервних банок; підставки для олівців, серветниці з компакт-дисків; фоторамки з олівців, шпаячок; декоративні свічники; тримач для зубних щіток, інші цікаві та корисні у побуті вироби.

2. «Фірмова страва моєї родини» (учні, порадившись із батьками, виготовляють найулюбленішу сімейну страву та згодом презентують її у визначений спосіб).

Кулінарні вироби можна розмежовувати за певними тематичними напрямками: салати, холодні закуски, печеня, кондитерські та хлібобулочні вироби (десерти, тістечка, пироги, торти тощо).

Зауважимо, що вироби представленого тематичного напрямку з великим задоволенням виготовляють як дівчатка, так і хлопчики.

3. «Родинний оберег» (такий напрям тематичних проєктів єднати родину, охоплюватиме цікаві історичні факти як з її минулого, так і сьогочасного життя, формуватиме інтерес до звичаїв і традицій нашого народу).

Вироби, що можуть виготовляти учні у межах представленого напрямку: вишиті картини, панно, рушники; вазон, горщик для «родинного» дерева чи квітки (з пластикової ємності, жерстяної чи скляної банки, пляшки (з декоруванням)); підвісний оберег на стелю з пластикових кришок, соломинок для коктейлів, мотузки; килимок з кришечок перед входними дверима; англійська булавка (велика) з дроту; підкова-оберег, віничок-оберег, декоративне віяло-оберег; грошове дерево з монет, дроту тощо.

4. «Технологічна родзинка для натхнення» (цікавий напрям, що дозволить прикрасити інтер'єр оселі. Виготовлені вироби не тільки підніматимуть настрій та надихатимуть при спогляданні на них, а й виконуватимуть певну утилітарну функцію).

Вироби, що можуть виготовляти учні у межах представленого напрямку: інтер'єрні прикраси; макети архітектурних споруд та елемен-

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

ти ландшафтного дизайну; діючі моделі та макети транспортних засобів (з пляшок, паличок, прищіпок, банок, пачок на гумовому рушії чи аеродвигуні з повітряної кульки, колеса – з кришечок, шпульок тощо); іграшкові меблі (з прищіпок, пачок); годиннички (з упакувань); 3-D окуляри віртуальної реальності; корпус годинника; світильники, свічки, абажури; міні-гриль (міні-мангал, похідна піч) з жерстяної банки; дитячі іграшки тощо.

5. «Мій надійний помічник» (цікавий напрям проектно-технологічної діяльності, що дозволить виготовити корисні вироби для особистих потреб чи у подарунок близьким людям).

Вироби, що можуть виготовляти учні у межах представленого напряму: футляри, скриньки для дрібних речей з підручних матеріалів; писачок для розписування пасхальних писанок воском; тримач для навушників; органайзер для LEGO-конструктора; дошка для нарізки; підставки чи органайзери для канцелярії; підставки для гаджетів; підвіска для зарядки мобільного телефону; рухома карта зоряного неба з коробки та компакт-диску; робот-тримач з магнітом для дрібних металевих деталей тощо.

Ще один цікавий тематичний напрям дистанційних творчих проєктів може виконуватися під гаслом: **«Нове життя старим речам»**. Учня пропонується віднайти вдома певний предмет, якому необхідно надати нові властивості, покращити його конструкцію чи навіть відреставрувати.

Отже, вказані напрямки не тільки будуть мотивуючим до праці чинником і дозволять здобувачам освіти цікаво проводити час, виконуючи уроки технологічного циклу вдома, а й сприятимуть іміджу навчальних предметів технологічного компонента в сім'ї.

Отже, проектно-технологічна діяльність не тільки формуватиме та розвиватиме компетентнісний потенціал дітей, але й покращуватиме життєдіяльність родини в цілому.

1.4. Поради щодо організації дистанційного навчання при обмежених можливостях застосування Інтернет-ресурсів в освітній діяльності

На жаль, в окремих освітніх закладах (а особливо це стосується закладів, розташованих у сільській місцевості) існують обмежені можливості щодо застосування Інтернет-ресурсів. Нижче наведено узагальнені поради щодо роботи зі здобувачами освіти в таких умовах.

Педагогічним працівникам слід проводити навчання, опитування

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

та поточне оцінювання учнів у асинхронному режимі, оскільки учні можуть отримувати інформацію та виконувати завдання у різний час. Здебільшого це можливо здійснити лише засобами телефонного зв'язку.

Учням рекомендується виконувати письмову складову творчих проєктів у текстових редакторах (Word тощо) чи у робочих зошитах (у т. ч. у зошитах із друкованою основою «Творчий проєкт» (автори Г. М. Гаврилюк, Т. В. Стрижова)) та надсилати (передавати) вчителів виконані завдання (у т. ч. виготовлені вироби) засобами поштового зв'язку, або в інший спосіб.

Пропонуємо скористатися такими рекомендаціями в умовах обмежених можливостей застосування Інтернет-ресурсів в освітній діяльності:

1) встановити біля шкіл інформаційні стенди (дошки), на яких розмістити необхідну для навчання учнів інформацію (про що повідомити їх засобами телефонного зв'язку);

2) дозволити варіативність у виборі проєктів учнями класу, тобто самостійно обирати вироби та технологічні операції відповідно до навчальних програм і можливостей (окремі учні мають устаткування та умови, в яких під наглядом батьків можуть виготовляти вироби засобами більш складних технологій (швейне обладнання, «домашні майстерні» тощо)). В інших випадках пропонуємо учням виконувати проєкти за допомогою таких технологій:

– 5-6 класи: обробка текстильних матеріалів ручним способом, виготовлення аплікації (з текстильних і природних матеріалів), плетіння (лозоплетіння, соломоплетіння тощо), виготовлення виробів у техніці «макrame», виготовлення ляльки-мотанки, обробка дроту, виготовлення вишитих виробів початковими, лічильними та декоративними швами, виготовлення виробів з бісеру, ліплення, ниткографія, виготовлення писанок, ажурне випилювання, приготування їжі, вирощування кімнатних рослин, а також проєкти з розділу «Технологія побутової діяльності та самообслуговування»;

– 7-9 класи: електротехнічні роботи, виготовлення в'язаних виробів, виготовлення вишитих виробів (мережки, гладь, хрестик), виготовлення штучних квітів, виробів з бісеру, виробів зі шкіри, виготовлення швейних виробів ручним способом, оздоблення одягу, приготування їжі, а також проєкти з розділу «Технологія побутової діяльності та самообслуговування».

З огляду на те, що з технічних видів праці вибір простих у виконанні технологій незначний і виконати більшість з них у домашніх

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

умовах без відповідного обладнання та матеріального забезпечення неможливо, рекомендуємо дозволити використовувати технології з програм для 5-6 класів, однак із застосуванням відповідних для 7-9 класів основних методів проєктування.

У 10-11 класах можна пропонувати для виконання будь-який із запропонованих 10 модулів, однак доцільно змістити акцент з практичного (технологічного) на інформаційно-пошукове, дослідницьке спрямування проєктів.

2. Поради щодо організації та проведення уроків у дистанційному режимі

Питання організації та проведення уроків у дистанційному режимі є особливо актуальним в умовах карантину, оскільки сучасне суспільство ще не мало досвіду життєдіяльності в умовах пандемії, яка призвела до тривалого терміну карантинного режиму й обмеження рухової активності людей. Міністерством освіти і науки України надано методичні рекомендації щодо організації дистанційного навчання в освітніх закладах (лист МОН України від 16 квітня 2020 року № 1/9-213 «Щодо проведення підсумкового оцінювання та організованого завершення 2019/2020 навчального року»). Розглянемо їх.

У синхронному режимі учні можуть:

- виконувати тести на платформах Google Classroom, Naurok, Moodle тощо за вибором вчителя та з урахуванням можливостей учня;
- виконувати письмові роботи, у тому числі диктанти, із використанням відеоінструментів Skype, Zoom тощо;
- брати участь в усних формах контролю (усний переказ, читання напам'ять вірша та прозових текстів, презентація та захист проєктів тощо) із використанням відеоінструментів Skype, Zoom індивідуально або в групах;
- брати участь в онлайн-семінарах та онлайн-форумах із використанням відеоінструментів Skype, Zoom або в чатах на платформах дистанційного навчання (наприклад, Moodle) у закритих групах Facebook тощо;
- виконувати інші завдання, запропоновані учителем.

В асинхронному режимі учні можуть:

- виконувати завдання на одній з платформ (Google Classroom, Naurok, Moodle тощо за вибором учителя);
- виконувати письмові роботи у текстових редакторах (Word тощо) або у зошитах та надсилати вчителю файли з виконаними завданнями електронною поштою, в один із месенджерів (Viber, WhatsApp, Facebook

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

тощо) або іншими засобами поштового зв'язку (за відсутністю технічних засобів навчання або доступу до мережі Інтернет);

– писати диктанти з використанням аудіо або відеозаписів, створених та надісланих вчителем;

– знімати на відео або записувати аудіо усних відповідей та надсилати файли вчителю засобами електронного зв'язку;

– виконувати інші завдання, запропоновані вчителем.

Отже, якими формами, методами та ресурсами для організації дистанційного навчання користуватися – вирішують виключно заклади освіти і педагоги, які беруть участь у цьому процесі.

Нами досліджено й систематизовано деякі цікаві онлайн-застосунки, які можуть використовувати педагоги-технологи у власній професійній діяльності, зокрема – у процесі організації дистанційного навчання. Розглянемо їх детальніше.

2.1. Створення віртуальних класів

Одним із найперших кроків у дистанційному навчанні, що значною мірою оптимізуватиме освітній процес, є створення віртуальних класів. Вони дають можливість не лише згрупувати здобувачів освіти, а й координувати, моніторити й оцінювати їхню навчальну діяльність.

Для створення віртуальних класів найпростішими та досить розповсюдженими є Гугл Клас (Classroom) та віртуальний клас ClassDoJo.

– *ГуглКлас* (Classroom <https://classroom.google.com>) це безкоштовний інструмент від кампанії GOOGLE (Google Apps for Education), призначений спеціально для освітніх цілей. До такого віртуального класу можна додати до 250 користувачів, серед яких можуть бути не лише організатор та учні, а також їхні батьки та інші вчителі. Платформа має простий інтерфейс, який підтримує українську мову, що дозволяє дуже швидко розібратися у принципах використання цього інструмента як педагогам, так і учням та їхнім батькам.

Зауважимо, що учитель може створити віртуальні класи для кожного класу, в якому він працює. Також інструмент ГуглКлас дозволяє створювати різні завдання як для всього класу, так і для окремих груп; швидко здійснювати контроль за їх виконанням та оцінювати їх.

Необхідно звернути увагу, що користувачі ГуглКласу повинні мати власний обліковий запис Гугл (власний акаунт), на який зазвичай вводяться вікові обмеження. Користувачі з України повинні досягнути 13-річного віку. Для можливості користуватися цим сервісом користувачам молодше 13 років, необхідно звернути увагу їхніх батьків на те, що

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

вони повинні допомогти створити такий обліковий запис і здійснювати контроль та керувати цим записом за допомогою додатку Family Link (<https://families.google.com/intl/ru/familylink/>).

– *ClassDoJo* (<https://www.classdojo.com/uk-ua/?redirect=true>) є безкоштовним вебінструментом, представленим підрозділом Ed-tech компанії Y Combinator для організації віддаленої взаємодії в класному колективі між учнями, педагогами та батьками. Платформа є гейміфікованою і спрямована в цілому на вікові групи дошкільної та початкової освіти. Але її з успіхом можна використовувати і у більш старших класах. ClassDoJo дозволяє учителям організувати повноцінний дистанційний навчальний процес зі зворотнім зв'язком між усіма учасниками, контролем виконання завдань, обміном мультимедійним контентом тощо.

Для залучення дітей до навчання з використанням цього інструмента, необхідно обов'язково отримати згоду батьків та залучитися їхньою підтримкою щодо контролю використання гаджетів та Інтернету. Приєднання учасників здійснюється за згенерованим QR-кодом, лінком або запрошенням, які передаються учаснику будь-яким шляхом (електронна пошта, SMS-, MMS-, Viber-повідомлення, паперовий варіант тощо).

2.2. Проведення онлайн-зустрічей (уроки, лекції, вебінари, індивідуальне й групове консультивання та інші форми взаємодії зі здобувачами освіти)

Зворотній зв'язок зі здобувачами освіти обов'язковий, адже «живе спілкування», хоча й у онлайн режимі, є зручним, цікавим і продуктивним інструментом професійної діяльності вчителя. Організувати такі зустрічі вчитель може за допомогою різних інструментів. Активно використовуються такі платформи для дистанційного спілкування:

– *Google Hangouts* (<https://hangouts.google.com>) є умовно безкоштовним інструментом для організації відеоконференц-зв'язку, який надає компанія GOOGLE. Він дозволяє проводити онлайн відеозустрічі з невеликою групою активних учасників до 10 осіб (вчитель + 9 учнів), тривалість яких є необмеженою. Додатковими можливостями є демонстрація робочого столу та додатків, що на ньому відкриті для учасників сеансу; обмін текстовими повідомленнями у чаті; можливість підключення Google Drive та інших інтегрованих додатків. Також можна здійснити відеозапис зустрічі та організувати онлайн-трансляції заходу в мережі засобами відеохостингу YouTube, редагувати запис трансляції безпосередньо у браузері після її закінчення і використовувати цей запис

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

у подальшому навчальному процесі. Умовою використання цього інструмента є наявність облікового запису користувача GOOGLE, аналогічно як і користувачів ГуглКласу з усіма вказаними вимогами.

– **Zoom** (<https://zoom.us>) – умовно безкоштовна платформа, що надає послуги віддаленого конференц-зв'язку. У системі є можливість використовувати вбудований чат, здійснювати демонстрацію екрану комп'ютера або мобільного пристрою, а це дає можливість використовувати власні презентації, мультимедійний контент чи роботу запущених програм. Також можливо здійснювати запис відеозустрічі з подальшим збереженням на локальному комп'ютері чи у хмарних сховищах. При використанні безкоштовного варіанту, платформа дозволяє об'єднати у відеоконференції одночасно до 100 учасників, але встановлюється обмежений ліміт часу проведення заходу – до 40 хвилин. Цих можливостей цілком і повністю вистачає для організації онлайн-відеоуроків у класі з будь-якою кількістю учнів та, навіть, проведення батьківських зборів.

Для організації відеозустрічі необхідно виконати попередню реєстрацію на офіційному сайті. Це можна зробити, пройшовши весь шлях, або використавши дані облікового запису користувача GOOGLE чи соціальної мережі Facebook та встановити на комп'ютер або мобільний пристрій застосунок «Клієнт конференцій Zoom». Його можна завантажити з офіційного сайту або з Play Маркету для мобільних пристроїв. Для учнів достатньо встановити сам застосунок «Клієнт конференцій Zoom». Отримавши запрошення, у якому міститься дата, час проведення, покликання, ідентифікатор конференції та пароль (за потреби), учні переходять за покликанням або вводять ідентифікатор, пароль (за потреби) і своє ім'я у відповідні поля програми й отримують доступ до зустрічі.

Запрошення генерується автоматично на сайті платформи під час організації конференції, а шляхи передачі цього запрошення обговорюються з учнями та їхніми батьками заздалегідь.

2.3. Віртуальна інтерактивна дошка Padlet

Padlet (<https://padlet.com>) є інструментом, що демонструє віртуальну дошку, на якій можна розмістити будь-який контент і використовувати його у навчальній діяльності. Цей контент може змінювати і розміщувати як адміністратор дошки, так і користувач (залежить від налаштувань дошки). Застосунок має інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, який легко опанувати. У процесі роботи в одному обліковому записі користу-

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

вача може бути створено декілька дошок на різну тематику, за допомогою яких можна організувати проектну діяльність здобувачів освіти, виконання ними індивідуальних завдань чи просто концентрації інформації з різної тематики в одному місці.

Для використання цього інструмента, як учителям так і учням, потрібно створити обліковий запис. При його створенні можна використати повний варіант проходження процедури або ж використати дані облікового запису користувача GOOGLE чи Microsoft. Приєднатися до створеної дошки можна за допомогою її лінка (покликання), який повідомляється іншому користувачеві у визначений спосіб. Учні також можуть створити власну дошку, до якої приєднати учителя та своїх товаришів, створивши таким чином Padlet-сферу класу. Інформація з цих дошок може бути опублікована у Гугл Класі, а також у соціальних мережах Фейсбук і Твітер.

2.4. Онлайн-сервіс для інтерактивного опитування учнів Mentimeter

Застосунок Mentimeter (<https://www.mentimeter.com>) – умовно безкоштовний, англomовний ресурс з інтуїтивно зрозумілим інтерфейсом, який надається однойменною шведською кампанією Mentimeter. Дозволяє створювати інтерактивні презентації з інтеграцією опитування для учнів і відразу отримувати зворотній зв'язок з ними у вигляді відповідей. Підходить для організації рефлексії, мозкового штурму та інших прийомів під час проведення занять. Цей інструмент також можна використовувати під час проведення виховних заходів чи віддалених онлайн-уроків.

Має можливість імпортувати презентацію, створену раніше за допомогою програми PowerPoint чи застосунку Google Slides, додавши до неї можливості Mentimeter. Але ця функція передбачена лише для платного варіанту використання.

Для використання цього застосунку необхідно пройти реєстрацію, заповнивши вказані необхідні поля або скористатися обліковими записами користувача GOOGLE чи соціальної мережі Facebook. Учасники опитування приєднуються за покликанням і кодом, які демонструються у верхній частині екрану під час презентації, або за допомогою цього ж покликання чи згенерованого QR-коду. Покликання чи QR-код передається учасникам у заздалегідь визначений спосіб і є активним у безкоштовній версії впродовж двох днів.

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

2.5. Онлайн сервіс Kahoot для створення вікторин, дидактичних ігор і тестів

Kahoot (<https://kahoot.com>) – умовно безкоштовний англomовний онлайн-сервіс навчального призначення для створення інтерактивних ігор, вікторин, опитувальників за певною темою. Цей ресурс дозволяє залучити учнів до онлайн-змагання та одразу побачити результати кожного з них. Процес рефлексії чи обговорення якогось питання з використанням інструмента Kahoot може перетворитися у справжню цікаву гру.

Для створення контенту за допомогою Kahoot необхідно пройти реєстрацію, обравши запропоновані ролі та використавши дані облікового запису користувача GOOGLE чи Microsoft. Скористатися створеним контентом учні можуть, перейшовши за покликанням <https://kahoot.it>. На цій сторінці треба ввести код гри, який генерується автоматично і передається учасникам та продовжити.

Приємною новиною для користувачів навчальних онлайн сервісів є те, що деякі з них відкривають можливість безкоштовного використання їх повного функціоналу на час карантину, пов'язаного з розповсюдженням COVID-19. Такою, для прикладу, є платформа Kahoot.

Отож, вибір інструментів для організації дистанційної взаємодії з учнями під час карантину залежить, з одного боку, від компетентнісного досвіду учасників освітньої діяльності, а з іншого – від технічних можливостей Інтернету та електронних пристроїв, які використовуються в освітньому процесі.

Корисні покликання, на яких можна знайти цікаві застосунки для роботи з учнями:

1. Все про інструменти Google для навчання з інструкціями. URL: <https://teachfromhome.google/intl/uk/>
2. Огляд 37 різних веб-ресурсів, які учитель може використовувати в своїй роботі. URL: http://marinakurvits.com/37_veb_servisov_dla_uchitel%D0%B0/
3. Вчителі різних предметів діляться досвідом роботи з різними веб-застосунками в умовах карантину. URL: <https://goo.su/0zzL>
4. Докладна інструкція з використання онлайн-тестів на освітній платформі «На Урок». Просто! Швидко! Ефективно! URL: <https://naurok.com.ua/post/organizaciya-distancijno-roboti-pid-chas-karantinu>
5. Інтелектуальна карта з дібраним переліком великої кількості Інтернет-сервісів, які можуть бути використані учителем для організації навчальної діяльності. URL: <https://goo.su/0ZzL>
6. Портал «Нові знання». Складова всеукраїнського проекту

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

«КУРС: Освіта». Дає можливість налагодити ефективний зв'язок між усіма учасниками освітнього процесу. URL: <https://nz.ua>

7. Оперативна інформація МОН України щодо роботи в умовах карантину. URL: <http://mon-covid19.info>

1.6.6. Перелік інтернет-ресурсів для використання в освітньому процесі з предмета «Захист Вітчизни» в умовах дистанційного навчання

Віктор Качуровський,

завідувач відділу фізичної культури та Захисту Вітчизни, викладач кафедри природничо-математичної освіти та технологій КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»

Пропонуємо перелік інтернет-ресурсів, які можна використовувати в освітньому процесі з предмета «Захист Вітчизни» в умовах дистанційного навчання:

1. Офіційний вебсайт Міністерства оборони України. URL: <http://www.mil.gov.ua>.

2. Офіційний вебсайт Ради національної безпеки і оборони України. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/>

3. Сторінка Міністерства оборони України у соціальній мережі Facebook.

4. Народна армія: центральний друкований орган Міністерства оборони України (газета). URL: <http://www.na.mil.gov.ua/>

5. Військо України: центральний друкований орган Міністерства оборони України (журнал).

6. Військове телебачення України. URL: <https://www.youtube.com/user/ctrsTVua>

7. Центральна телерадіостудія Міністерства оборони України виробник телепрограми на військову тематику "Час Ч". URL: <https://cruer.com/archives/21820>

8. Флот України: газета.

9. Знати, щоб вижити. Випуск 4. Накладання пов'язок. Частина 1. URL: https://www.youtube.com/watch?v=_IMxHAUANPI.

10. Знати, щоб вижити. Випуск 4. Накладання пов'язок. Частина 2. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=0Jw02kUGQ7E>.

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

11. Знати, щоб вижити. Випуск 5. Реанімація. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=2v2uksDEeyw>.

12. Знати, щоб вижити. Випуск 9. Захоплення заручників. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=hoGFLEj3v4g>.

13. Основи першої медичної допомоги на полі бою. Частина 1. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=U0X8CZHellk&nohtml5=False>.

14. Основи першої медичної допомоги на полі бою. Частина 2. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=0Jw02kUGQ7E>.

15. Тактика піхоти. Придушення ручними гранатами». URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=hRGZuw2STuc>.

16. Якщо вас захопили в заручники. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=Yqd8RQqAAmM>.

1.6.7. Організація рухової активності учнів у домашніх умовах

Віктор Качуровський,

*завідувач відділу фізичної культури та Захисту Вітчизни, викладач
кафедри природничо-математичної освіти та технологій
КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти
педагогічних кадрів»*

Запропоновані методичні матеріали можуть бути враховані в організації рухової активності учнів під час карантинних заходів та в канікулярний період.

Регулярна фізична активність є ключовою умовою для профілактики і лікування неінфекційних хвороб, серед яких захворювання серця, інсульт, діабет, рак тощо. За даними ВООЗ, кожен п'ятий дорослий у світі і 4 із 5 підлітків 11-17 років недостатньо фізично активні. Саме тому Всесвітня організація охорони здоров'я розробила «Глобальний план дій ВООЗ щодо підвищення рівня фізичної активності на 2018-2030 рр».

Сидячий або малорухомий спосіб життя є дуже небезпечним. Ось лише невеликий перелік проблем, які виникають у людини за умов відсутності регулярної фізичної діяльності та недостатньої рухової активності:

– малорухливий спосіб життя призводить до збільшення вісцерального жиру, який накопичується навколо внутрішніх органів, в основному, на животі (дослідження Duke University Medical Center показало, що всього за шість місяців за відсутності фізичних вправ кількість вісцерального жиру збільшується на 8,6%);

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

- збільшується фактор ризику розвитку остеоартриту;
- починають атрофуватися і стають слабшими м'язи, що належним чином не зайняті в інтенсивних вправах;
- збільшується ризик порушення постави та виникнення захворювань опорно-рухового апарату людини;
- менша кількість рухів негативно впливає на стан імунної системи, що значно погіршує опір організму інфекційним та ін. захворюванням;
- слабшає сила скорочень серця, знижується тонус кровоносних судин;
- під час виконання фізичних вправ відбувається виведення токсинів з організму через піт (чим менше людина рухається, тим більше токсинів затримується в її тілі);
- знижується працездатність і, як наслідок, підвищується стомлюваність і дратівливість тощо.

Важливість для здоров'я учнів дотримання належного обсягу рухової активності беззаперечна. Так, за даними Державної установи «Інститут громадського здоров'я імені О. М. Марзєєва Національної академії медичних наук України» середньодобова норма рухової активності для учнів віком **5-6 років становить 15-17 тис. локомоцій** (від лат. *locus* - місце і *motio* - рух – сукупність рухів, **7-8 років – 17-20 тис. локомоцій, 9-10 років – 20-21 тис. локомоцій, 11-12 років – 18-21 тис. локомоцій.**

Зазначимо, що значною мірою здоров'я дитини залежить від дорослих. Так учителі, які організують дистанційні заняття з окремих предметів, мають регулярно наголошувати на тому, що потрібно зробити фізкультхвилинку, рухливу перерву тощо.

Батьки або дорослі, з якими перебуває дитина у час карантину чи канікул, повинні стежити, чи дотримується учень рухового режиму, чи виконує завдання щодо відповідної рухової діяльності, допомогти організувати виконання фізичних вправ (а можливо разом із дитиною виконати окремі комплекси чи тренування, з метою покращення власного здоров'я).

У разі тривалого перебування учнів в домашніх умовах ефективним буде проведення учнями самостійних занять фізичними вправами в умовах, у яких мешкає школяр. Ці заняття надають можливість оволодіти цілим рядом рухових умінь і навичок, які непередбачені програмою з фізичного виховання а також значно розширити власний діапазон рухових дій.

До основних форм рухової активності, які учень може виконувати самостійно належать:

- ранкова гігієнічна гімнастика;

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

- фізкультурні хвилинки;
- фізкультурні паузи (динамічні перерви, руханки тощо);
- самостійні домашні тренування.

Ранкова гігієнічна гімнастика (далі – гімнастика) входить у розпорядок дня та виконується в ранковий час після пробудження від сну. У комплекс гімнастики доцільно включати вправи для всіх груп м'язів, вправи на гнучкість і дихальні вправи. Не рекомендується виконувати вправи статичного характеру, зі значними обтяженнями, на витривалість (наприклад – тривалий біг до втоми).

Під час складання комплексів та їх виконанні рекомендується фізичне навантаження на організм підвищувати поступово, з максимумом у середині чи в другій половині комплексу. Кожну вправу слід починати в повільному темпі й з невеликою амплітудою рухів з поступовим її збільшенням. Між серіями з 2-3 вправ (а для силових вправ – після кожного) виконуються вправи на розслаблення.

Дозування фізичних вправ (збільшення або зменшення їх інтенсивності) забезпечується зміною амплітуди рухів, прискоренням або уповільненням темпу, збільшенням або зменшенням числа повторень вправ, включенням в роботу більшого або меншого числа м'язових груп, збільшенням або скороченням пауз для відпочинку.

Відразу ж після виконання комплексу гімнастики рекомендується зробити самомасаж основних м'язових груп ніг, тулуба і рук і виконати водні процедури з урахуванням правил і принципів загартовування.

Фізкультурні хвилинки проводяться учнями систематично під час уроків і виконання домашніх завдань у групі продовженого дня. Їх завдання – відновити працездатність, зняти розумове і м'язове напруження, попередити порушення постави.

Проводити фізкультурні хвилинки потрібно при перших ознаках втоми, або після 20-30 хв роботи (залежно від віку та інтенсивності розумової діяльності учнів). Час початку заходу визначається вчителем (у разі проведення онлайн-уроків), батьками (іншими дорослими) або самим учнем.

Фізкультхвилинки можуть бути скорочені або повні. *Скорочені фізкультхвилинки* складаються з однієї-двох вправ, спрямованих на зняття втоми і напруження певних частин тіла або систем організму. Зміст скорочених фізкультурних хвилюнок може складатися:

- з ізометричних вправ (максимальна напруга і розслаблення м'язів кистей, рук, ніг, тулуба);

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

– спеціальних вправ для м'язів очей (рухи очей вправо-вліво, вгору-вниз, кругові рухи);

– окремих вправ для рук, для відчуття правильної постави та ін., які можуть виконуватися за робочим місцем школяра (парта, письмовий стіл тощо).

Повні фізкультхвилинки можуть бути складені з трьох-чотирьох вправ для рук, ніг і тулуба.

Під час укладання комплексу вправ доцільно використовувати вправи, вивчені на уроках фізичної культури. Це заощадить час, який довелося б витратити для уявлення того або іншого вихідного положення і виконання вправи.

Під час організації та проведення повних фізкультхвилинки важливо дотримуватися певних методичних умов, а саме: належної тривалості (2,5-3 хв), включення 3-4 вправ із 6-8-разовим повторенням. Комплекс передбачає виконання вправ для м'язів рук, спини, ніг, які здатні зняти статичне напруження, активізувати дихання, посилити кровообіг.

Рекомендують також імітаційні, тематичні, предметні, емоційні, пантомімічні, віршовані та інші фізкультурні хвилинки.

Зміст вправ фізкультхвилинки може формуватися за такою схемою:

– розгинання тулуба разом з рухами рук і дихальними вправами;
– вправи для рук (розгинання та потрушування, піднімання й опускання верхніх кінцівок);

– вправи для тулуба (нахили, повороти);

– вправи для ніг (напівприсідання, піднімання навшпиньки) тощо.

Вимоги до проведення:

– надати доступ свіжому повітрю;

– вправи виконувати стоячи або сидячи;

– амплітуда вправ невелика;

– повторювати вправу 6-8 разів;

– вправи підбирати координаційно нескладні, прості за технікою.

В якості фізкультурних хвилинки також можна використовувати вправи, спрямовані на нестандартну діяльність мозку – нейробіку.

Фізкультурні паузи (динамічні перерви, руханки тощо) проводять після 45-60 хв навчальної роботи у перервах між дистанційними уроками.

Тривалість проведення фізкультурної паузи – 5-10 хв, а кількість вправ – 5-7. До змісту заняття можуть бути включено вправи з аеробіки, фітнесу, танцювальні вправи тощо.

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

Руханки належать до однієї із самих емоційних форм проведення фізкультурних пауз. Вони допомагають учням швидко відпочити, покращити самопочуття, налаштуватись на нові звитяги в навчанні. Крім того, активний перепочинок у процесі навчання дозволяє вивільнити зайву енергію школярів, спрямувавши її в потрібному напрямі.

Руханки транслюються на YouTube-каналі Міністерства освіти і науки України за участю знаменитих спортсменів, артистів та інших відомих людей. Вони стали найбільш популярними відео Всеукраїнської школи онлайн – у рейтингу переглядів за перший, другий та третій день руханки посідають перші три сходинки найпопулярніших відео на YouTube-каналі МОН. Сумарно в них понад півмільйона переглядів.

URL: <https://www.youtube.com/channel/UCQR9sMWcZshAwYX-EYH0qiA>

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=1KOaFfPtPdc>

Популярність цих відео вийшла за межі YouTube та телеканалів, активно використовується у застосунку TikTok. Якщо ввести хештег #руханка в TikTok, побачимо відео з охопленням понад 10 мільйонів осіб. Підлітки записують смішні відео про те, як вони займаються на карантині, коментують зірок, які брали участь у зйомках, пропонують свої варіанти руханок.

Одну з таких руханок проводять Євгеній Кот, переможць шоу «Танці з зірками 2019», та Наталія Татарінцева, 7-ми кратна чемпіонка України з художньої гімнастики, член олімпійської збірної.

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=xM8D4LDvKlw>.

Самостійні тренування (у домашніх умовах) сприяють розвитку фізичних якостей, попередженню порушення постави, покращенню самопочуття та настрою, підвищенню працездатності учнів.

Вибір кількості занять у тиждень залежить значною мірою від мети самостійних занять. Для підтримки фізичного розвитку на досягнутому рівні досить займатися двічі на тиждень; для його підвищення – не менше трьох разів, а для досягнення помітних результатів – 4-5 разів на тиждень і більше.

Тренуватися рекомендуємо через 2-3 години після прийому їжі. Не варто тренуватися вранці натщесерце, відразу після сну, а також пізно увечері.

Тренувальні заняття, як правило, мають комплексний характер, тобто повинні сприяти розвитку всього комплексу фізичних якостей, а також зміцненню здоров'я та підвищенню загальної працездатності організму. Спеціалізований характер занять вимагає індивідуального підходу і попередньої підготовки, тобто спеціального добору тренувальних

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

засобів, навантажень, місця і часу занять, консультацій з фахівцями.

Самостійні тренувальні заняття проводяться за загальноприйнятою структурою: підготовча (розминка), основна і заключна частини.

Під час організації самостійних занять учнів фізичними вправами вчителів фізичної культури під час дистанційного навчання, батькам (дорослим) рекомендуємо:

–забезпечити відповідний рівень допомоги та підтримки самостійної роботи учнів;

–допомогти сформувати перелік вправ і скласти комплекси для загального фізичного розвитку, розвитку окремих груп м'язів та основних фізичних якостей;

–запропонувати підбір окремих вправ і комплексів вправ із використанням дрібного інвентарю: амортизатори, джгути, еспандери, гантелі;

–розробити і запропонувати учням доступну систему моніторингу розвитку фізичних якостей.

Основні вимоги до самостійних тренувань (у домашніх умовах):

–до складу комплексів можна включати вивчені на уроках фізичної культури або аналогічні до них вправи, що не потребують складної координації, не дають силового навантаження (стосується учнів 1-4 та 5-6 класів);

–змінювати комплекси рекомендується через кожні два-три тижні;

–комплекс складається з 5-8 вправ;

–залежно від підготовленості учня виконується 3-4 підходи на кожну вправу із кількості повторень від 4-6 разів у молодших класах до 8-12 – у старших;

–темп виконання – повільний та середній, дихання рівномірне.

Кожен комплекс повинен відповідати таким правилам:

–відповідати статі, стану здоров'я, рівню фізичної підготовленості учня та місцю проведення;

–складатися з вправ, які знають діти, або не складні для сприйняття;

–вправи в комплексі повинні бути у такій послідовності, щоб чергувався їх вплив на різні м'язові групи (наприклад, якщо в комплекс включено вправу, яка найбільш сильно впливає на м'язи тулуба, то наступна вправа повинна бути така, яка впливала б переважно на м'язові групи ніг або рук);

–різносторонньо впливати на м'язову систему і помірно активізу-

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

вати серцеву діяльність;

- не перевтомлювати і не перезбуджувати учнів;
- позитивно впливати на поставу учнів;
- викликати емоційний підйом.

Вправи кожного комплексу повинні мати певне дозування.

На початку комплексу виконується розминка, яка може складатися із загальнорозвивальних вправ без предметів, що розучувалися на уроках фізичної культури.

З методикою складання та проведення найпростіших самостійних занять фізичними вправами можна ознайомитися за покликанням: <https://goo.su/0zZm>.

Під час самостійних занять фізичними вправами учням варто слідкувати за самопочуттям. У разі виникнення симптомів простудних захворювань заняття потрібно негайно припинити, повідомити про погіршення самопочуття батькам і звернутися до закладу охорони здоров'я.

На завершення додамо, що коли немає можливості відвідувати спортклуб або займатися з тренером, на допомогу приходять цифрові технології. На Facebook-сторінках «Відділ фізичної культури та захисту Вітчизни» та «Вчителі фізичної культури Київщини» запропоновано добірку з YouTube-каналів та інших сайтів, за допомогою яких домашні тренування учнів та дорослих будуть ефективними й емоційними.

Інформуємо також, що Комітетом з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України підготовлено рекомендації і добірку відеоматеріалів щодо виконання фізичних вправ у домашніх умовах для учнівської та студентської молоді різного віку і фізичної підготовленості. Відповідне інформаційне повідомлення розміщено на освітньому порталі КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»

URL <https://goo.su/0zZm>

Список використаних джерел

1. Арефьев В. Г. Основы теории та методики фізичного виховання: підручник. – Кам'янець-Подільський : ПП Буцїницький О. А., 2011. – 368 с.
2. Ващенко О. М., Єрмолова В. М., Іванова Л. І. та ін. Фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі навчального дня молодшого школяра: навчально-методичний посібник / за заг. ред. Е. В. Белкіної. Кам'янець-Подільський : Абетка, 2003. 192 с. (Серія «Здоров'ятко»).

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

---

3. Москаленко Н. В., Власюк І. В., Степанова І. В. та ін. Інноваційні технології у фізичному вихованні школярів : навч. посібник. Дніпро: Інновація, 2011. 238 с.

4. Презлята Г. В. Заняття фізкультурою та здоров'я : мед.-пед. моніторинг. К. : Вид. дім "Шкіл. світ", 2006. 112 с.

5. Столітенко Є. В. Фізичне виховання учнів 1-11 класів у процесі занять футболом. К.: Баланс-Клуб, 2016. 304 с.

6. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 2. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2002. 248 с.

Інтернет-ресурси

1. ВООЗ представила глобальний план дій для підвищення рівня фізичної активності. URL: <https://goo.su/0ZZm>.

2. Проект «Всеукраїнська школа онлайн». URL: <https://www.youtube.com/c/MONUKRAINE>.

3. Facebook-сторінка «Відділ фізичної культури та захисту Вітчизни». URL: <https://goo.su/0Zzn>

4. Facebook-сторінка «Вчителі фізичної культури Київщини». URL: <https://www.facebook.com/groups/2440763129317232/>.

5. Сайт Державної установи «Інститут громадського здоров'я імені О. М. Марзєєва Національної академії медичних наук України». URL: <http://www.health.gov.ua/www.nsf/all/index?opendocument>.

6. Гіподинамія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.

7. Основи методики самостійних занять фізичними вправами / URL: <https://goo.su/0ZZN>.

8. Чим загрожує повна відсутність фізичних навантажень. URL: <https://goo.su/0ZZN>.

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

1.7. Методичні рекомендації щодо організації навчання учнів з особливими освітніми потребами на період тимчасового призупинення освітнього процесу

Тамара Луценко,

*завідувач центру підтримки інклюзивної освіти КНЗ КОР «Київський
обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»;*

Олена Дерій, Галина Слободяник,

*методисти центру підтримки інклюзивної освіти КНЗ КОР «Київський
обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»*

Дистанційне навчання дає великий простір для творчості вчителя. Активна робота з електронними засобами інформації дозволяє вчителеві крокувати в ногу з часом, удосконалювати свою педагогічну майстерність.

Створення електронних ресурсів, програмного матеріалу для проведення занять за технологією дистанційного навчання позитивно впливає на процес навчання дітей з особливими освітніми потребами.

З метою неперервності освітнього процесу рекомендуємо організувати дистанційне навчання учнів з особливими освітніми потребами.

Рекомендації щодо здійснення дистанційного процесу навчання учнів з особливими освітніми потребами на період карантину:

підготовлений учителем навчальний матеріал розміщується в мережі Інтернет; попередньо потрібно домовитися з учнями та їхніми батьками про місце їх розташування (найзручніше використовувати хмарні технології – розмістити завдання на Google Диску та відкривши доступ до конкретних завдань для конкретної дитини);

виклад матеріалу здійснюється відповідно до державного стандарту, освітнього рівня здобувачів освіти, а також враховуючи індивідуальні особливості, можливості та потреби учня;

на початку запропонованого матеріалу вчитель зазначає мету заняття, очікувані результати;

при підборі навчального матеріалу використовуються вебресурси, відеоролики, мультимедіа, онлайн-тестування, анімація, власні авторські матеріали тощо. Рекомендуємо скористатися матеріалами, розміщеними на сторінці ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КНЗ КОР «КОШОПК» за покликанням <https://sites.google.com/site/nmkspecpedag/>;

матеріал викладається в яскравій формі, що позитивно впливає на

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

мотивацію навчання;

разом із навчально-пізнавальними готуються завдання практичного спрямування та завдання на перевірку знань;

не залишаються без уваги вчителя й здоров'язберезувальні вправи, які рекомендується виконувати учневі під час роботи вдома над темою уроку;

учень виконує завдання у зручний для нього час. Він самостійно працює над теоретичними питаннями та практичними завданнями, питаннями на рефлексію. Має можливість перевірити отримані знання через систему тестових завдань, оцінити свою роботу з теми уроку та радіти успіху відкриття нового;

учитель слідкує за виконанням завдань учнем, вносить корективи, надає консультації, знаходить нові форми дистанційного викладу навчального матеріалу;

учитель повинен швидко відповідати на листи та повідомлення про виконання учнем завдань; хвалити за оперативність своїх учнів; встановлювати графік спілкування в режимі on-line і чітко його дотримуватися; створювати атмосферу психологічного комфорту, сприятливий настрій, емоційне піднесення.

Рекомендації щодо умов організації дистанційного навчання дітей з порушеннями зору:

адаптація змісту навчання в залежності від способу сприймання (збільшення шрифту та контрастності, схематизація зображень, використання шрифту Брайля, освітлення тощо);

зменшення часу зорового навантаження, заміна візуальної інформації тактильною та аудіоінформацією;

використання альтернативного зоровому сприймання (дотикове обстеження, слухове сприймання тощо);

додаткове стимулювання активності та самостійності учня;

під час пояснення навчального матеріалу необхідно максимально використовувати приклади реального життя та конкретний матеріал, які допоможуть встановити зв'язки між абстрактними поняттями і досвідом дитини;

формувати уявлення, використовуючи реалістичні зображення, реальні моделі, схеми, таблиці та ін.;

орієнтувати дитину на пошук додаткової інформації про незрозумілі, нові об'єкти;

плануючи виклад навчального матеріалу, потрібно передбачити, який практичний матеріал може знадобитися дитині під час виконання завдань;

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

дитина з порушеннями зору може потребувати додаткового пояснення перед початком виконання завдання;

виклад нового матеріалу слід узгоджувати з наявним досвідом і знаннями дитини;

тексти для читання, великі за обсягом, дитині може прочитати дорослий чи дати його в аудіозаписі, дозволяючи пропустити частину тексту, якщо це не вплине на його розуміння та виконання завдань;

розвивати загальну та дрібну моторику шляхом виконання вправ на розвиток координації, рівноваги, витривалості. Слід пам'ятати, що дитині з порушеннями зору недостатньо продемонструвати виконання вправи чи надати словесну інструкцію, слід виконати рух разом з нею, безпосередньо керуючи рухами тіла чи рук;

для певних завдань, пов'язаних із читанням, записуванням, давати більше часу для їх виконання;

для позначення текстів для читання варто використати кольорові позначення, обводити текст контуром;

збільшувати контрастність (жирність) друкованої інформації, міжрядковий інтервал. Чорно-білий або чорно-жовтий контраст забезпечують найкраще зорове сприймання. Добре сприймаються дітьми насичений синій, зелений або фіолетовий колір на світло-жовтому тлі, варто уникати червоного кольору (при певних порушеннях зору цей колір не сприймається);

копії друкованих матеріалів мають бути максимально чіткими;

дитині краще виконувати записи темною чорною ручкою (маркером) замість синьої, в жодному разі не олівцем.

Рекомендації щодо умов організації дистанційного навчання дітей з порушеннями слуху:

мотивувати дитину до навчальної діяльності за допомогою ситуації успіху, з опорою на досвід та інтереси дитини;

надавати роз'яснення абстрактним поняттями, пов'язувати їх з досвідом дитини та інше;

заохочувати незалежність та самостійність дитини;

зважати на миттєвість сприймання значно меншої кількості інформації, порівняно з однолітками без порушень слуху (як на слуховій, так і на зоровій основі);

чергувати навантаження на слуховий та зоровий аналізатор для зменшення втомлюваності й відволікання;

надавати час для закінчення однієї навчальної дії й переходу до іншої;

надавати час для запам'ятовування та уточнення навчального матеріалу;

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

використовувати наочність, зокрема фільми та відео із субтитрами; використовувати покрокові або візуальні інструкції на підкріплення усного мовлення;

адаптувати/модифікувати процес та результат діяльності відповідно до освітніх потреб дитини;

використовувати альбоми та таблиці для розвитку мовлення, картки з ілюстраціями словесною та жестовою мовами, дидактичні ігри (малянки для складання задач, набір текстів тощо).

Рекомендації щодо умов організації дистанційного навчання дітей з порушеннями мовлення:

Важлива особливість розвитку мовлення дитини полягає у тому, що вона є складовою когнітивної сфери. Саме тому важливо приділяти увагу формуванню уміння дитини сприймати, зосереджувати увагу, запам'ятовувати і контролювати себе.

уважно проаналізувати інструкцію до завдання на предмет наявності складних для сприймання слів (як з точки зору розуміння їх значення, так і з точки зору звукової структури слів, оскільки довгі слова з декількома збігами приголосних є складними для сприймання) і вдосконалити її так, щоб дитина зрозуміла;

перевірити доступність змісту завдання з огляду на особливості мовлення дитини: наприклад, дитина ще не готова вставити певні слова, які містять «проблемні» звуки у передбачені завданням місця з опорою лише на власні уявлення, тоді завдання вчителя полягає у тому, щоб забезпечити необхідну опору у вигляді надрукованих слів або картинок, які відповідають потрібним для успішного виконання завдання словам);

визначити прийнятний для дитини обсяг завдання, обрати правильний темп його виконання (наприклад, дати змогу витратити стільки часу, скільки необхідно для правильного виконання завдання):

передбачити необхідні «опори» (картинки, додатковий друкований матеріал, алгоритм виконання завдань, (прямі, опосередковані, навідні запитання);

скорочувати текст для читання; використовувати простіший або альтернативний текст, адаптовані навчальні тексти надруковані великим шрифтом;

навчальні завдання мають бути короткими, зрозумілими за змістом.

Рекомендації щодо умов організації дистанційного навчання дітей з порушеннями опорно-рухового апарату:

Під час організації навчальної діяльності дітей з порушеннями опорно-рухового апарату важливого значення має створення таких умов,

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

які б дали змогу опанувати знання з опорою на збережені функції організму дитини.

модифікація змісту навчальних завдань до особливих освітніх потреб дитини, що полягає у зменшенні обсягу та спрощенні характеру матеріалу, спрощенні складного матеріалу;

використання наочності у процесі навчання: наочність має бути конкретною, без абстрактних зображень і деталей, що відволікають від сприймання об'єктів;

повторюваність у навчанні: доцільно використовувати варіативність засобів і методів повторення для запам'ятовування матеріалу;

позитивне оцінювання навіть найменших успіхів дитини;

чіткий виклад та уточнення навчального завдання, використання розвивальних ігор тощо;

заохочення дитини до опису, уточнення виконання нового завдання;

вибору (з боку батьків та дитини) і рекомендації (з боку педагогів) найзручнішого засобу для фіксації навчальної інформації (наприклад, аркуші у клітинку краще використати навіть на уроках української мови);

передбачення оптимального навантаження письмовими роботами з урахуванням порушень загальної та дрібної моторики пальців рук;

передбачення варіативності письмових робіт – не лише самостійне письмо, а й роздаткові картки з друкованою основою;

збільшення часу на виконання письмових завдань.

У разі порушень зорово-просторової координації варто використовувати наступні прийоми:

спеціально вказати (різні позначення) рядок і місце, де потрібно починати писати, малювати;

позначати відстань між рядками чи частинами завдання;

під час виконання арифметичних дій у стовпчик можна розфарбувати клітинки олівцем, наприклад, сотні – зеленим, десятки – синім, одиниці – червоним;

використовувати перфокарти;

під час читання використовувати спеціальні закладки з прорізами для фіксування слова, словосполучення чи речення.

Рекомендації щодо умов організації дистанційного навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку:

У дитини спостерігаються низький рівень активності та пізнання; її безпосередні потреби та емоційні прояви не підпорядковуються мисленню, а відтак – не усвідомлюються і не контролюються самою дитиною.

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

Часто у дітей, які мають порушення інтелектуального розвитку, можна спостерігати прояви почуттів. Недостатній розвиток мислення, його критичності обмежує можливість дітей аналізувати свою поведінку. Для таких дітей характерні труднощі в соціальній адаптації, формуванні інтересів. У багатьох із них порушується фізичний розвиток, виникають труднощі артикуляції, рухової моторики, порушується нормальний розвиток пізнавальних, психічних процесів, погіршується сприймання, пам'ять, словесно-логічне мислення.

Загальні рекомендації щодо розвитку когнітивної сфери:

Сприймання: поділ складного матеріалу на частини; збільшення часу для усвідомлення завдання; уповільнення темпу викладу матеріалу; використання наочності, активізація знань дітей з метою використання їх власного досвіду; порівняння сприйнятого зі зразком.

Увага: допомога у перевірці правильності виконаних дій; формування навичок самоконтролю; навчання вмінню порівнювати свої роботи зі зразком.

Пам'ять: мінімальна кількість нових термінів, понять на одному уроці; поділ матеріалу на частини; повторення матеріалу; закріплення вивченого матеріалу з опорою на наочність, емоційну пам'ять з поступовим переходом до словесно-логічного запам'ятовування.

Мислення: зменшення обсягу матеріалу, спрощення інформації для засвоєння; навчання застосовувати знання на практиці; поділ складних тем на частини; поступове формування вміння порівнювати, використовувати план, інструкцію, схеми тощо; формування вмінь виділяти різні аспекти предметів і явищ; вчити міркувати вголос про способи та послідовність виконання завдань.

Інтелектуальна сфера: урахування індивідуальної працездатності дитини відповідно до її можливостей; урізноманітнення методів і прийомів навчання; створення умов, які стимулюватимуть учнів до навчання і запобігати виникненню втоми.

Загальні рекомендації щодо організації навчальної діяльності:

модифікація змісту освіти до особливих освітніх потреб дитини, що полягає у зменшенні обсягу та спрощенні характеру матеріалу, спрощенні складного матеріалу тощо;

використання наочності у процесі навчання, наочність має бути конкретною, без абстрактних зображень і деталей, що відволікають від сприймання об'єктів;

уповільненість процесу навчання. Надається більше часу для обдумування відповіді та запису;

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

повторюваність у навчанні. Доцільно використовувати варіативність засобів та методів повторення для запам'ятовування матеріалу;
позитивне оцінювання навіть найменших успіхів дитини;
в процесі навчання дітей, які мають порушення інтелектуального розвитку, необхідно використовувати спеціальне обладнання, серед якого, зокрема, спеціальні підручники, площинні моделі, об'ємні муляжі, розвиваючі ігри тощо.

Рекомендації щодо умов організації дистанційного навчання дітей з розладами аутистичного спектру:

Особливості проявів, рівень здібностей дітей, а також інші характеристики при розладах аутистичного спектру можуть бути у різноманітних комбінаціях, а порушення можуть мати різні ступені тяжкості (від цілковитого занурення у власний світ та відсторонення від оточення до мінімальних аутистичних проявів, таких як: захоплення винятково власними інтересами та значні труднощі під час спілкування, взаємодії з людьми).

Головна особливість інтелектуального розвитку дітей з розладами аутистичного спектру – це здатність виконувати завдання абстрактного характеру і нездатність виконати завдання аналогічної складності з конкретним змістом.

Потрібно визначити перешкоди, які заважають дитині адаптуватися до освітнього процесу, з'ясувати характерні для дитини з аутизмом «бар'єри навчання».

Найважливішим елементом організаційних питань навчання є розклад, який оформлюється як серія картинок, фотографій, піктограм (з надписами або без них). Так дитину вчать розуміти зміст розкладу, привчають послідовно виконувати певні завдання. Форматом розкладу може бути альбом або папка з файлами, де розміщено у певній послідовності малюнки, фотографії, піктограми або надписи.

Візуалізовані правила. Зокрема, правила, що пов'язані з вимогами до учня в закладі освіти. Одні з перших правил, яким треба навчити дитину, – «Стоп», «Спочатку – потім», «Твоя черга – моя черга». При цьому слід враховувати:

- правил має бути не більше п'яти водночас; вони мають бути конкретними, простими, однозначними;
- правила мають бути привабливими (можливо, з гумором, у формі вірша тощо);
- правила мають бути змінними, враховувати актуальність розвитку конкретних учнів та усього класного колективу;

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

- надання консультацій і зразків виконання будь-яких завдань, які дитина вважає занадто важкими для себе;
- поступове збільшення кількості завдань, які потрібно виконати;
- використання візуальних засобів, презентацій предметів;
- сприяння соціальному розвитку і розвитку мовлення.

Рекомендації щодо умов організації дистанційного навчання дітей із затримкою психічного розвитку:

Затримка психічного розвитку характеризується як межовий стан між нормою та порушенням розвитку дитини, якому властиві негрубі недоліки інтелектуальної та емоційно-вольової сфери, що виявляються у зниженні навчально-пізнавальної діяльності та соціальної адаптації в цілому. Такий стан визначається як порушення темпу психічного розвитку, коли окремі психічні функції (пам'ять, увага, мислення, емоційно-вольова сфера) відстають від усталених психологічних норм даного віку. Якщо після закінчення молодшого шкільного віку залишаються ознаки недорозвитку психічних функцій, то йдеться про конституціональний інфантилізм чи інтелектуальні порушення.

Загальні рекомендації щодо розвитку когнітивної сфери:

- навчальні завдання спрямовані на розвиток усіх видів сприймання, особливо зорового та слухового, на базі яких розвиваються вищі психічні функції;
- під час навчання необхідно розвивати працездатність, вміння зосереджувати увагу та цілеспрямовано працювати: ставити перед собою мету, усвідомлювати способи її досягнення, адекватно оцінювати результати;
- доцільно розвивати навчальну мотивацію, бажання вчитися, віру дитини у власні можливості;
- розвивати пізнавальну діяльність: спеціально вчити розрізняти та називати колір, форму, розмір предметів, їх розташування у просторі, застосовувати ці знання практично; виділяти та пояснювати просторові відношення між предметами, використовувати це у практичній діяльності;
- формувати вміння орієнтуватися в сторонах предметів, які знаходяться перед дитиною – визначати орієнтири на аркуші паперу, в альбомі; вміти знаходити верх і низ, правий і лівий бік тощо. Розуміння просторових відношень впливає і на мовленнєвий розвиток дитини;
- формувати вміння працювати за інструкцією, послідовно виконувати завдання. Таку роботу можна проводити під час конструювання, малювання, ліплення. Виготовлення навіть простих фігурок з пластиліну чи глини потребує узгоджених рухів і актів

РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СИСТЕМИ ОСВІТИ РЕГІОНУ

сприймання, аналізу зразка за різними ознаками та відтворення цих ознак у виробі. Крім того, робота з пластичним матеріалом розвиває дрібні рухи кисті руки, що позитивно впливає і на мовленнєву функцію.

Загальні рекомендації щодо навчальної діяльності:

– з метою запобігання втомлюваності дитини під час освітнього процесу слід змінювати види діяльності, використовувати у процесі викладу матеріалу цікаві факти, приклади, організувати фізкультхвилинки;

– акцентувати увагу на розвиток спостережливості, формуванні навичок і вмінь самостійно оволодівати знаннями та користуватись ними; •

– виявляти прогалини у знаннях з метою їх поступового заповнення, аби не допустити посилення відставання від інших учнів;

– стимулювати активність під час занять, підтримувати навіть незначні успіхи;

– враховувати труднощі запам'ятовування. У процесі виконання практичних завдань додатково пояснювати навчальний матеріал, надавати можливість виконувати завдання у повільнішому темпі,

– ставити додаткові запитання з метою глибшого розкриття змісту завдання, наводити вже відомі дітям приклади;

– використовувати поетапну інструкцію, додавати письмові інструкції до завдання, формувати вміння планувати свою діяльність, словесно звітувати, поступово підвищувати темп роботи дитини;

– адаптувати завдання з урахуванням особливих освітніх потреб дитини. Як правило, для надання психолого-педагогічної допомоги дітям з ЗПР використовується набір дидактичних ігор з розвитку логіки та творчості, розвиваючі конструктори, різні пірамідки, спеціальні підручники та інтерактивні комп'ютерні програми.

**Інформаційно-методичний збірник
Березень-квітень, 2020**

Спеціалізоване педагогічне видання департаменту освіти і науки Київської обласної державної адміністрації та Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів».

Відповідальна за випуск: О.В. Матушевська

Редагування: О.В. Матушевська, О.Ю. Ткач

Комп'ютерне макетування: О.Ю. Ткач

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців ДК № 6641 від 20.02.2019 р.

Реєстраційне свідоцтво КІ № 424 від 20.12.1999 р.

РЕДАКЦІЙНО-ВИДАВНИЧИЙ ПІДРОЗДІЛ

КНЗ КОР «Київський обласний інститут
післядипломної освіти педагогічних кадрів»
м. Біла Церква, вул. Ярослава Мудрого, 37

Тел. (04463) 5-04-24, 5-04-22

E-mail: Kyiv_academy@ukr.net

<https://kristti.com.ua/>

